

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

MODERN EDUCATION & FOREIGN LANGUAGES

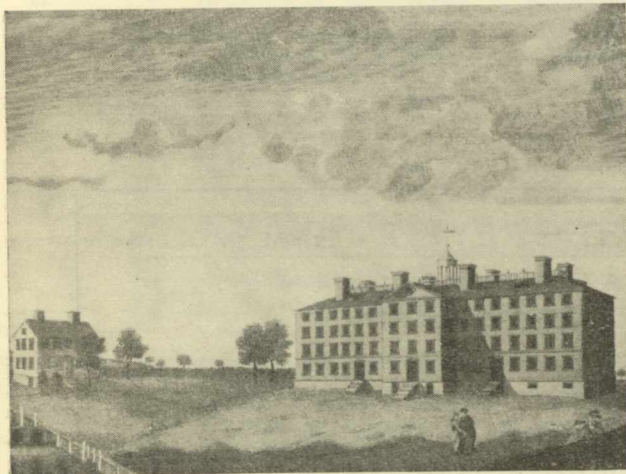
A MONTHLY REVIEW

Published

with the cooperation of the

INSTITUTE OF AMERICAN STUDIES - I.A.S.

ATHENS

Η 200ρις ἘΝΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Τὸ ἀμερικανικὸν Πανεπιστήμιον τοῦ Brown, ἰδρυθὲν τὸ 1764, ἐώρτασε προσφάτως τὴν 200ρίδα του. Ἀνωτέρω, τὸ ἀρχικὸν κτίριον τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὴν Providence, μετὰ τὴν οἰκίαν τοῦ πρῶτου ἀριστοκράτου. Σήμερον ἡ πανεπιστημιούπολις τοῦ Brown περιλαμβάνει 106 τεράστια οἰκοδομήματα σχολῶν, γραφείων, ἀμφιθέατρα, ἐργαστήρια, χημεία, βιβλιοθήκας, νοσοκομεία, βοτανικὸν κήπον, ἐκθέσεις, γυμναστήρια, ὄδεια, θέατρα, ἐστιατόρια, πάρκα, καὶ καλύπτει τεραστίως ἐκτάσεις εἰς Rhode Island τῆς Providence (Ἴδε σελ. 4).

◊ **ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ**

◊ **ΟΡΓΑΝΟΝ ΜΕΛΕΤΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ**

◊ **ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ :**
ΚΩΝΣΤ. Α. ΓΕΡΑΡΔΟΣ

◊ **ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ :**
**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑ-
ΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ - ΙΑΣ**

◊ **ΓΡΑΦΕΙΑ :**
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 72
ΤΗΛ. : 614.949

ΑΘΗΝΑΙ

MODERN EDUCATION & FOREIGN LANGUAGES

A MONTHLY REVIEW

Editor : CONST. A. YERARDOS

Published with the cooperation of the
INSTITUTE OF AMERICAN STUDIES - I.A.S.

Annual Subscription :

In Greece... Drs. 40

In other Countries \$ 2

OFFICES : IAS, 72 Academias St., Athens, Greece
Tel. No. 614.949

VOLUME III

JANUARY - MARCH 1965

NUMBER 12

CONTENTS

	Page		Page
— Brown University's Bicentennial	4	Languages Teaching	13
— How America Meets her Educational Problems	5	— The Pedagogical Ideas of Albert Einstein, by Prof. Basil Couvelas	16
— The Condition of Greek Education, by Mr. Gregorius Cassimatis, Former Minister of Education	7	— Education and Economy, by Prof. Seymour E. Harris	17
— Obituary : Loukis Akritas, Undersecretary of the Ministry of Education and Religion	8	— World Conference on Illiteracy in Teheran	19
— Methods and Organization of School Programming, by Mr. Gr. Efthymiou, Former Member of the Supreme Council of Educational Programming	9	— All Mankind Seeks a Better Education Great Britain : Floating Schools and Educational Cruises	21
— Sex Education for the Young, Lecture by Mr. Evangelos Papanoutsos, Secretary General of the Ministry of Education	12	United Arab Republic : A One - Thousand - Year-Old University is Modernized	22
— Some Questions on the Future of Foreign		Bulgaria : Combining General Education with Vocational Training	24
		— Educational News from Around the World	25

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ - ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Γραφεία : 'Ακαδημίας 72 — 'Αθήναι
Τηλέφωνον : 614.949

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΤΗΣΙΑΙ :

'Ιδιωτῶν . . . . Δρ. 40   'Όργανισμῶν . . . . Δρ. 100
Σπουδαστῶν . . . . * 30   'Εξωτερικοῦ . . . . \$ 2.—

Τιμὴ τεύχους Δρ. 5

Εἰς ὄσους ἢ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ» ἀποστέλλεται ἄνευ ἐντολῆς, ἀποστέλλεται τιμητικῶς καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκ μέρους τῶν ὑποχρεώσεως.

'Υπεύθυνος Συντάξας : Κωνστ. Α. Γεράδος, Αιγινήτου 12, 'Αθήναι
Προϊστάμενος Τυπογραφείου : Μ. Χ. Ροδάκης, Κολχίδος 39

Χειρόγραφα δημοσιευόμενα ἢ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται

Τύποις : 'Εμ. ΡΟΔΑΚΗ & Σία — Γεραίου 7 — 533.965

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

ΕΤΟΣ Γ'   ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 1965   ΑΡΙΘ. 12

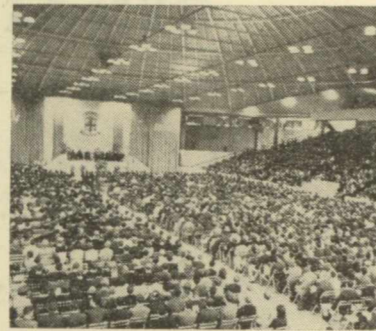
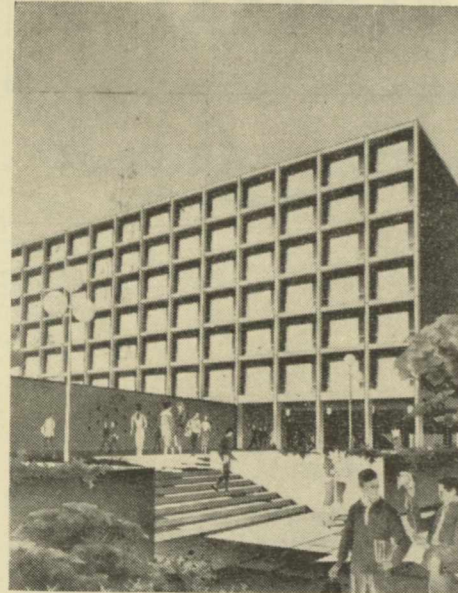
Περιεχόμενα

◆ Τὰ 200 ἔτη τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Brown	Σελ. 4
◆ Πῶς ἀντιμετωπίζει ἡ 'Αμερικὴ τὰ προβλήματα τῆς παιδείας	» 5
◆ 'Η κατάσταση τῆς Παιδείας, ὑπὸ τοῦ πρώην ὑπουργοῦ Παιδείας κ. Γρηγ. Κασσιμάτη	» 7
◆ Νεκρολογία : Λουκῆς 'Ακρίτας, ὑφυπουργὸς 'Εθν. Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων	» 8
◆ Μέθοδος καὶ 'Οργάνωσις τοῦ σχολικοῦ Προγραμματισμοῦ, ὑπὸ κ. Γρηγ. Εὐθυμίου, τ. μέλος Α.Σ.Ε.Π.	» 9
◆ 'Η σεξουαλικὴ διαπαιδαγώγησις τῶν νέων, διάλεξις ὑπὸ τοῦ κ. Εἰδ. Παπανούτσου, Γεν. Γραμματέως 'Υπουργείου Παιδείας	» 12
◆ Μερικὰ ἐρωτήματα διὰ τὸ μέλλον τῆς διδασκαλίας ξένων γλωσσῶν . . .	» 13
◆ Αἱ παιδαγωγικαὶ ἰδέαι τοῦ 'Άλμπερτ 'Αϊνστάιν, ὑπὸ τοῦ καθ. κ. Βασ. Κούβελα	» 16
◆ 'Εκπαίδευσις καὶ Οἰκονομία, ὑπὸ καθ. Seymour E. Harris	» 17
◆ Παγκόσμιος διάσκεψις κατὰ τοῦ 'Αναλφαβητισμοῦ εἰς Τεχεράνην . . .	» 19
◆ 'Η ἀνθρωπότης ὁλόκληρος ἀναζητεῖ μίαν καλύτεραν ἐκπαίδευσιν : Μεγ. Βρεταννία. Πλωτὰ σχολεῖα καὶ ἐκπαιδευτικὰ κρουαζιέρα 'Αραβικὴ Δημοκρατία. 'Ενα Πανεπιστήμιον 1000 ἐτῶν ἐκσυγχρονίζεται	» 21
◆ Βουλγαρία. Συνδυασμὸς γενικῆς μορφώσεως καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσεως	» 22
◆ 'Εκπαιδευτικὰ νέα ἀπὸ παντοῦ	» 23
◆ 'Εκπαιδευτικὰ ἐκδόσεις	» 24
◆ 'Εκπαιδευτικὰ ἐκδόσεις	» 26

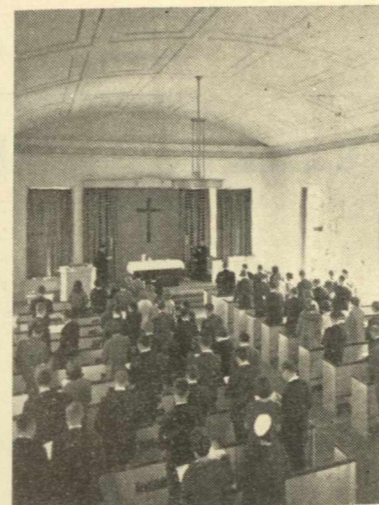

Αι σφραγίδες του Πανεπιστημίου του Brown

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ BROWN ΕΟΡΤΑΖΕΙ ΤΗΝ 200ΡΙΔΑ ΤΟΥ

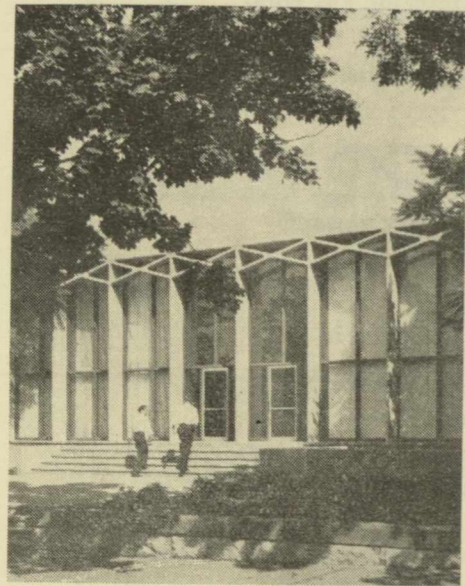

Τὸ τεράστιον Auditorium, ὅπου ἔλαβε χώραν ὁ πανηγυρικός ἐορτασμός τῆς 200ρίδος.

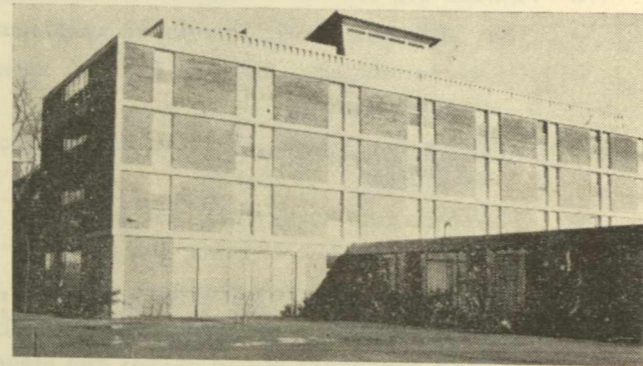

Λειτουργία εἰς τὸν ναὸν τοῦ Πανεπιστημίου.

Τὸ νέον ὑπὸ ἀποπεράτωσιν κτίριον τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Μηχανικῆς.

Τὸ κτίριον τοῦ Χημείου τὸ ὁποῖον, ἐκτὸς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ του προορισμοῦ, ἀποτελεῖ καὶ κέντρον ἐκτεταμένων ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν.

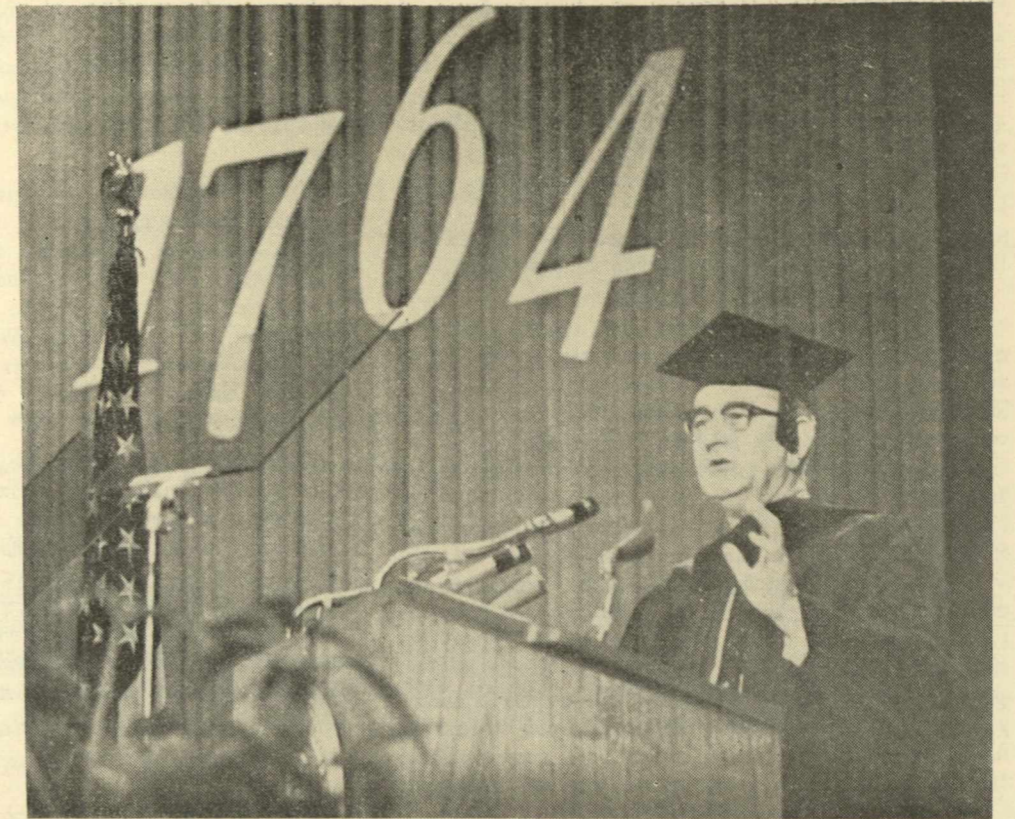

Ἐνα ἀπὸ τὰ 4 νέα φοιτητικὰ οἰκοτροφεῖα εἰς τὸ Pembroke Quadrangle.

Δεξιὰ: Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Brown φημίζεται ἰδιαιτέρως. Κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς 200ρίδος ἀπενεμήθη ὁ τιμητικὸς τίτλος τοῦ διδάκτορος εἰς ἐξέχοντα θεολόγους. Μεταξὺ αὐτῶν περιελκμάνετο καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰνθάνος (πρῶτος δεξιὰ καθήμενος). →

ΠΩΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Ἡ ΑΜΕΡΙΚΗ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ὁ Πρόεδρος Johnson ἐκφωνεῖ τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας εἰς τὴν τελετὴν τοῦ ἐορτασμοῦ τῆς 200ρίδος τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Brown.

«Eis τὴν ἐποχὴν μας, τὸ μεγαλεῖον τῶν κρατῶν μειοῦται ὄχι μὲ τὸ μέγεθός των, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀξίαν τῶν ὀχοηείων των.»

— Lyndon B. Johnson

Ὁ Πρόεδρος τῶν Ἡν. Πολιτειῶν κ. Lyndon Johnson εἰς τὸν μνημειώδη λόγον τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησε κατὰ τὸν πρόσφατον ἐορτασμὸν τῆς 200ρίδος τοῦ φημισμένου ἀμερικανικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Brown διέγραψεν εἰς ἐμπνευσμένας καὶ συγκλονιστικὰς γραμμάς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἡ μεγάλη ὑπερατλαντικὴ δημοκρατία ἀντιμετωπίζει τὰ προβλήματα τῆς Παιδείας. Ὁ πρόεδρος Johnson εἶπε:

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗΝ μας, τὸ μεγαλεῖον τῶν κρατῶν μειοῦται ὄχι μὲ τὸ μέγεθός των, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀξίαν τῶν σχολείων των. Βάσει τοῦ κριτηρίου αὐτοῦ, καμμία πολιτεία δὲν εἶναι μεγαλυτέρα ἀπὸ τὴν πολιτείαν ποὺ ἀνέδειξε τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ

Brown. Πράγματι, ἐπὶ 200 ὀλόκληρα ἔτη, τὸ Πανεπιστήμιον αὐτὸ ἐτήρησε τὸν ἰδρυτικὸν του χάρτην τοῦ 1764, ποὺ τὸ ἔτασσε «γὰ διαπλάσσει τὰς νέας γενεὰς» εἰς ἀνθρώπους «δεόντως παρεσκευασμένους διὰ γὰ ἐπιτελέσουν τὰ καθήκοντα τῆς ζωῆς μὲ χρησιμότητα καὶ τιμὴν».

Εἰς ἄλλας ἐποχάς, θὰ ἐπωφελοῦμεθα τῆς παρουσίας εὐκαιρίας διὰ γὰ στρέψωμεν τὸ βλέμμα πρὸς τὸ καρποφόρον παρελθόν. Σήμερον ὅμως, ὄχι! Διότι τὸ πρόσωπον τῆς Ἀμερικῆς εἶναι ἐστραμμένον πρὸς τὸ μέλλον καὶ διὰ τὸ μέλλον αὐτὸ θὰ σὰς ὀμιλήσω.

Ἐπιθυμῶ ἐν πρώτοις γὰ ἐξετάσω μαζί σας τὸ μέλλον ἐνὸς παλαιοῦ καὶ καρποφόρου ἀμερικανικοῦ θεσμοῦ, τοῦ συνεταιρισμοῦ ἐκπαιδεύσεως καὶ ἔθνους. Ὁ συνεταιρισμὸς αὐτὸς διεκηρύχθη ἐπίσημος τὸ 1787,

Όταν οι προπάτορές μας έδωσαν την εντολήν όπως «ή ανάπτυξη της παιδείας ενθαρρύνεται έσται». Και υπήρξαμεν πιστοί προς την επιταγήν των. Είς όλην την ιστορίαν, κανένα άλλο έθνος δέν έπίστευσεν εις την εκπαίδευσιν, δέν έδαπάνησε δι' αυτήν και δέν έβάσισεν εις αυτήν την εθνικήν του πρόδοον, όσον τό ήμέτερον έθνος. Ο συνεταιρισμός εκπαίδευσως και έθνος απέδωσεν άνυπολόγιστους ώφελείας εις την Αμερικήν. Σήμερον, όπουδήποτε ή χώρα μας ήγείται, ή ήγεσία αυτή όφείλεται εις την συμβολήν της εκπαίδευσως.

Ο συνεταιρισμός αυτός λαμβάνει τώρα νέαν ανάπτυξιν. Από το 1776 μέχρι των ήμερών μας, τά πανεπιστήμιά μας ηύξήθησαν από 9 εις 2.000. Από σήμερον μέχρι το 1980, τά υπάρχοντα εκπαιδευτικά ιδρύματα πρέπει νά διπλασιάσουν την δυναμικότητά των, και 1.000 ακόμη νέα νά προστεθούν, ικανά νά έξυπηρετήσουν 2.500 σπουδαστάς έκαστον. Πρίν όμως διπλασιασθή ο αριθμός των Αμερικανών φοιτητών, θά έχη ήδη διπλασιασθή — και έτι πλέον — ο όγκος των ανθρώπινων γνώσεων. Την προοπτικήν αυτήν θά την ύποδεχθώμεν μετά χαράς, ή μάλλον θά σπεύσωμεν νά την προυπαντήσωμεν. Διότι ή αύξησις των δαπανών εκπαίδευσως δέν άποτελεί βάρος — αλλά τούναντίον εύλογίαν. Η αύξησις των γνώσεων δέν άποτελεί συμφοράν, αλλά τούναντίον θεράπειαν των κακών της εποχής μας. Αί έν προκειμένω αντίληψεις μας πρέπει νά αλλάξουν — τόσο εις την εκπαίδευσιν όσον και εις την πολιτικήν. Και ή έμπιστοσύνη μας και τό θάρρος μας νά αύξηθούν.

ΕΙΣ τόν προεδρικών θώκον τόν όποιον κατέχω, έμαθα μίαν μεγάλην αλήθειαν: ή άπάντησις εις όλα τά εθνικά μας προβλήματα, ή άπάντησις εις όλα τά παγκόσμια προβλήματα, εύρίσκειται εις μίαν και μόνην λέξιν. Και ή λέξις αυτή είναι: ΠΑΙΔΕΙΑ. Ούτω, απέκτησα μίαν αίσιόδοξον προοπτικήν, και καλώ σάς τούς εκπαιδευτικούς νά ένωθήτε με ήμάς, εις τούς όποιους είναι έμπειστευμένα: αί ύποθέσεις της πατρίδος, διά νά χαράξωμεν από κοινού μίαν έλπιδοφόρον πορείαν.

Ο κ. Πρύτανις είπε πρό τινος ότι ή γνώσις αύξάνεται τόσο ταχέως, ώστε «δέν δυνάμεθα νά έπαναπαυθώμεν εις την πεποίθησιν πως ό,τι φαίνεται σήμερον νά άποτελή την όλην αλήθειαν, θά είναι και αύριον ή όλη αλήθεια». Πιστεύω πάντως ότι ή συνεργασία μας πρέπει νά έξακολουθήσχη άφιερουμενή εις την αναζήτησιν της γνώσεως, διότι μόνη ή γνώσις είναι εκείνη πού θά μάς διατηρήσχη έλευθέρους. Η γνώσις δέν είναι κάτι πού άπειλεί νά μάς καταποντίσχη. Τούναντίον, μάς ύπόσχηται σωτηρίαν — και όφείλομεν νά την αναζητήσωμεν, και νά υποδομηθώμεν την ανάπτυξιν της, και νά την διαδώσωμεν εις όλόκληρον τόν λαόν μας.

Ένας μεγάλος λαός και ένας μεγάλος πολιτισμός στηρίζονται τόσο εις τό μέγεθος των διατιθειμένων διά την εκπαίδευσιν μέσωσιν, όσον και εις την εύρύτητα των παρεχομένων εκπαιδευτικών δυνατοτήτων. Είς τάς επιστήμας, εις τάς τέχνας, εις την κατανόησιν της ανθρώπινης φύσεως, τά έργαλεία μας πρέπει νά τελειοποιηθούν. Η πολιτική μας πρέπει νά ενθαρρύνη την

επέκτασιν της σπουδής και της έρεύνης, μέσωσιν του συστήματος της άνωτάτης εκπαίδευσως μας. Ήδη 29% από τούς σπουδαστάς Μηχανικής, 37% από τούς σπουδαστάς των Φυσικών επιστημών και 46% από τούς σπουδαστάς της Ιατρικής, ένισχύονται υπό του Κράτους.

Δέν πρέπει όμως νά παραμελήσωμεν και τάς ούμανιστικάς επιστήμας. Η αξία των εις μίαν έλευθέραν και φιλόανθρωπον κοινωνίαν, είναι τόσοσιν ζωτική διά την εθνικήν μας πρόδοον, όσον και αί τεχνικά και επιστημονικά ικανότητες της εποχής μας. Και αντιμετωπίζω με όλος έξαιρετικόν ένδιαφέρον την πρότασιν του κ. Πρυτάνεως διά την ίδρυσιν ένός Παναμερικανικού Έθνικού Ιδρύματος διά τάς Ανθρωπιστικάς Επιστήμας.

Παραλλήλως, όφείλομεν νά πιστοποιήσωμεν ότι δέν παρατηρείται άμέλειά τις ή ύποχώρησις εις την δημοκρατικήν πίστιν μας, διά την έξασφάλισιν των εύκαιριών εις την εκπαίδευσιν. Έλευθέρα δημοσία εκπαίδευσις δι' όλους, είναι τό πραγματικόν βάθρον έφ' ού έδράζεται ή κοινωνία μας. Και σκοπός μας πρέπει νά είναι τό άνοιγμα των θυρών της Άνωτάτης εκπαίδευσως εις όλους τούς Αμερικανόπαιδας — άνεξερτήτως προελεύσεως και κοινωνικής τάξεως των οικογενειών των.

ΥΠΑΡΧΕΙ ακόμη κάτι τό όποιον θά ήθελα νά τόνίσω έδώ: πρό 328 έτών ο Roger William είπε: «Καθήκον των δημοσίων άνδρών είναι νά διακηρύσσουν την άπόλυτον έλευθερίαν της συνειδήσεως». Ο συνεταιρισμός κράτους και εκπαίδευσως δέν άποτελεί — ως θά έπεθύμουν τινές — συνωμοσίαν κατά της έλευθερίας της συνειδήσεως. Τούναντίον, ή συνεργασία ύφίσταται διά νά ένισχύσχη την έλευθερίαν της άνωτέρας γνώσεως — και δέν θά ήτο δυνατόν νά γίνει άλλως. Προσωπικώς ύπόσχομαι: ότι έφ' όσον φέρω οίανδήποτε δημοσίαν ή ιδιωτικήν εύθύνην, θά άφιερώνω κάθε φροντίδα μου εις την υπεράσπισιν της έλευθερίας της γνώσεως, της έλευθερίας της πίστεως, και της έλευθερίας της έρεύνης, επί των όποιων στηρίζεται τό αμερικανικόν μας σύστημα. Τό άγαλμα πρό του Διοικητηρίου της όλεις μας παριστά τόν έλευθέρον άνθρωπον. Και ο άνθρωπος δέν δύναται νά είναι έλευθέρος έάν ο ίδιος ή ή κοινωνία εις την όποιαν ζή, εύρίσκονται φυλακισμένοι: εις δόγματα, ή περιορίζονται από την βίαν, τό μίσος, την καχυποψίαν ή την συκοφαντίαν.

Πιστεύω ότι την ώραν αυτήν έχομεν μίαν μεγάλην εύκαιρίαν νά βαδίσωμεν προς τά έμπρός και νά διαμορφώσωμεν την κοινωνίαν μας «όπως γνωρίζομεν ότι θά έπρεπε νά είναι». Αν άπομακρυνθώμεν από την γνώσιν και την αλήθειαν, θά άποτύχωμεν. Έάν πιστεύωμεν τό κακόν και ύποπτευώμεθα τό καλόν, θά ύποφέρωμεν. Έάν άρνηθώμεν την πρόδοον, θά σκιάσωμεν τό όνομά μας με κατασχύνην.

Έάν όμως, με θάρρος και προβλεπτικότητα, δέν φοβηθώμεν την αλήθειαν και βαδίσωμεν προς τό φώς της γνώσεως, τότε θά δημιουργήσωμεν από αυτήν την γήν και αυτόν τόν κόσμον, ένα λαμπρότερον και εύτυχέστερον μέλλον δι' όλην την ανθρωπότητα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Από τό έξαιρετικόν ένδιαφέροντος τεύχος πού εκκυκλοφόρησεν έσχάτως υπό τόν τίτλον «Έτος Αγωνίας», και περιλαμβάνει άρθρα, συνεντεύξεις και άγορεύσεις του πρώην ύπουργού Παιδείας και βουλευτού Αθηνών κ. Γρ. Κασιμάτη επί φλεγόντων εθνικών θεμάτων, παραλαμβάνομεν την κατωτέρω συνέντευξιν την όποιαν ο έπιφανής πολιτικός και επιστήμων έδωσε τόν λήξαντα Δεκέμβριον:

Ερωτήσεις: Είθε της γνώμης ότι ή τελευταία εκπαιδευτική μεταρρύθμισις θά προαγάγη την μόρφωσιν των Έλληνοπαιδών, ώστε νά ανταποκρίνεται ο μέλλον μορφωμένος πολίτης εις τάς συγχρόνους απαιτήσεις της ελληνικής και διεθνούς ζωής;

Απάντησις: Δέν ύπάρχει άμφιβολία ότι τά εκπαιδευτικά μας πράγματα δέν επήγαιναν, από πολλά χρόνια, καλά. Αναλαμβάνων τό Ύπουργείον Παιδείας τόν Νοέμβριον του 1961 έδήλωνα έπισήμως ότι «ή Παιδεία χωλαίνει». Και έπεξηγών μετ' ολίγον την σκέψιν μου, έτόνισα ότι αί δυσκολία είναι μεγάλα, αναφέρονται εις ποικίλους τομείς, εις τό πρόγραμμα, εις τά κτίρια, εις τό ύλικόν των διδασκόντων και εις τά ιδανικά μας, και απαιτούν συνεργασίαν όλων των καλής θελήσεως Έλλήνων διά την λύσιν των. Έθεσα τάς βάσεις της λύσεως του προβλήματος των κτιρίων, με την ίδρυσιν και την σοβαράν χρηματοδότησιν του Οργανισμού Σχολικών κτιρίων. Άλλο αν έσχάτως έδημοσιεύθη εις τάς έφημερίδας ότι ήρθη ή άπαλλοτρίωσις της περιοχής Γκράβας Πατησίων, όπου είχα προγραμματίσει την άνέγερσιν της πρώτης μεγάλης μαθητουπόλεως, πού, έτσι, δέν θά γίνει... Και παρεσκεύασα από την άλλην πλευράν, την Συνέλευσιν του Άνωτάτου Συμβουλίου Παιδείας διά την λεπτομερή και αντικειμενικήν συζήτησιν ένός νέου προγράμματος — συνέλευσιν πού έματαιώσαν οι διάδοχοί μου. Μονόπλευρες και βιαστικές λύσεις ούτε επικρατούν ούτε ώφελούν. Οδηγούν εις άναστάτωσιν και όπισθοδρόμησιν.

Τέτοια είναι ή λύσις πού επέβαλεν ή τελευταία εκπαιδευτική μεταρρύθμισις. Την θεωρώ άστοχον και έπιβλαβή. Έχειροτέρευσε ήδη την κατάστασιν. Τά

μαθήματα δέν άρχισαν καλά-καλά ακόμη (*). Οι δάσκαλοι δέν ξέρουν τί νά διδάξουν. Ύπάρχουν δύο είδων βιβλία. Και όταν ο δάσκαλος λέγει «ή Ακρόπολις» οι μισοί μαθηταί φωνάζουν «λάθος, τό βιβλίον μας γράφει «ή Ακρόπολη». Τό ίδιο συμβαίνει και όταν λέγει «ή Ακρόπολη». Και πηγαίνετε νά καταλάβετε τί θά πη «φουρονερά». Έ, λοιπόν θά πη ή «άμπωτις»!

Αντί άλλης κριτικής, ως σημειώσω τί είπα εις την Βουλήν: Η μεταρρύθμισις όπως γίνεται, ένθυμίζει τούς Αβδηρίτας, οι όποιοι, όπως έλέγετο, «οικίας μέν έκτιζον, ως άεί βιωσόμενοι, έτρωγον δέ ως αύριον άποθανούμενοι».

Ερωτήσεις: Νομίζομεν ότι ή άπουσία έπιμορφώσεως των εκπαιδευτικών στελεχών (κυρίως της κατωτέρας και μέσης εκπαίδευσως) και ως εκ τούτου ή άγνοια των συγχρόνων διδακτικών μεθόδων, ήτο εις τό παλαιόν και θά είναι εις τό νέον και εις πάν εκπαιδευτικόν σύστημα ή κυρία αίτία της άποτυχίας των. Τι φρονείτε επ' αυτού;

Απάντησις: Δέν είναι τόσοσιν αί μέθοδοι διδασκαλίας πού πολλάκις, όχι πάντοτε, λείπουν εις τούς διδασκόντας, είναι πρό παντός αί γνώσεις και ή πίστις. Και αυτά δέν άποκτώνται με ταχυρρυθμούς μετεκπαίδευσεις, πού έχουν ως βάσιν κυρίως τά παιδαγωγικά μαθήματα, δηλαδή την μέθοδον, και θεωρούνται από τούς ένδιαφερομένους ως προσόντα μόνον διά την κατάκτησιν άνωτέρου βαθμού.

Ερωτήσεις: Νομίζετε ότι ο μαθητής εις ηλικίαν 15 έτών είναι εις θέση νά άποφασίση διά την

(*) Αί δηλώσεις έγινόντο κατά τάς αρχάς Δεκεμβρίου 1964.

πρακτική ή κλασική κατάρτισίν του; "Η είναι δυνατόν να έχει δείξει την τοιαύτην ή τοιαύτην κλίσιν του ώστε να του υποδειχθή ή δδός των πρακτικών ή κλασικών σπουδών;

Απάντησις: "Η ύπαρξις περιόδων προσανατολισμού είναι βέβαια χρήσιμη. "Αλλά και πολύ, πάρα πολύ δύσκολη ή εφαρμογή του συστήματος. Πουθενά δέν επέτυχεν έντελώς. Σε μάς, με τόσας έλλείψεις, πώς θα εφαρμοσθή; Πρέπει όμως να προπαρασκευασθή. Οι κυρίως «ειδικοί» δέν έχρησιμοποίηθησαν σχεδόν ποτέ!

Ερωτήσις: Κινδυνεύει ή "Ελληνορθόδοξος εκπαίδευσις εκ του περιορισμού των ώρων διδασκαλίας των μαθημάτων "Αρχαίων "Ελληνικών και Θερησκευτικών;

Απάντησις: "Η "Ελληνορθόδοξος εκπαίδευσις είναι απαραίτητος, έκσυγχρονισμένη δέ και συνδυασμένη με την διδασκαλίαν της ήθικης, δύναται να αποδώσῃ ακόμη περισσότερον. Οι Θεολόγοι πρέπει να διδάσκουν μαζί με τα Θερησκευτικά και ήθικην. Κακώς ή ήθικη έθεωρήθη και σε μάς φιλοσοφικόν μάθημα διδασκόμενον εις τα Σχολεία, όπου όμως δέν διδάσκεται καμμία εισαγωγή εις την φιλοσοφίαν. "Ελάχιστοι καθηγηταί έχουν σχέσιν με τοιούτου είδους μάθημα. "Αν διαβάσετε τα βιβλία της ήθικης που διδάσκονται οι μαθηταί μας, θα ιδήτε την κατάστασιν. Και πρό παντός αν τα συγκρίνετε με τα ξένα από τα όποια έν τούτοις άντεγράφησαν. . . . "Η ήθικη και ή "Ορθόδοξος Θερησκεία είναι θεμέλια άλληλένδετα της "Ελληνικής Παιδείας.

Ερωτήσις: Ποία ή γνώμη σας επί του ζητήματος της γλώσσης;

Απάντησις: "Η "Ελληνική γλώσσα είναι είναι. "Έχει μόνον διάφορες έκδηλώσεις που πηγάζουν από την ίδίαν πηγήν. "Όπως όλες οι προχωρημένες γλώσσες. "Η «μεταρρυθμίσις» θέλοντας να καταπολεμήσῃ ένα κακόν που έχει ήδη νομίζω σχεδόν εξαλειφθή, τον καθαρρευσιάνικον γλωσσικον μωτισμόν, επιβάλλει ένα χειρότερον, τον δημοτικιστικόν γλωσσικον μωτισμόν. "Η μεταρρυθμίσις που έγινε είναι παρωχημένη, καθυστερημένη κατά πενήντα χρόνια και διά τούτο άντιδραστική!

Ερωτήσις: Νομίζομεν ότι ή δωρεάν παιδεία διευκολύνει τους άποφασισμένους να σπουδάσουν. Τό ποσοτόν, όμως, των «άποφασισμένων» είναι μικρόν. Τι έγινε ή τί πρέπει να γίνει διά την έννημέρωσιν του πληθυσμού (ιδίως της υπαίθρου) ως προς την αναγκαιότητα της μορφώσεως των νέων;

Απάντησις: "Η δωρεάν παιδεία, όπως διεκλήθη είναι ένα από τα πολλά δημιουργικά συνθήματα της σημερινής Κυβερνήσεως που αποβλέπει, κατά τον διεθνή όρον, εις τον «βιασμόν» του «πλήθους». "Αλλάι πρέπει να είναι αί βάσεις. Δωρεάν διά τους άριστους και τους άπόρους. Αύστηρότης εις την μόρφωσιν. "Επιλογή χωρίς ποσοτικά κριτήρια. "Αλλά και άκαμψία έναντι της δημιουργίας. Παράλληλως δέ έκστρατεία διά την διαφώτισιν των μαζών και διά την ούσίαν και διά τα είδη της μορφώσεως. "Όχι βέβαια με διαλέξεις περι Ρήγα Γκόλφη και Τέλλου "Αγρα και άλλων παρομοίων θεμάτων που ένδιαφέρουν — και πρέπει να ένδιαφέρουν — μόνον τους κύκλους των πραγματικά μορφωμένων. Και δέν είναι πολλοί. Δυστυχώς!

ΛΟΥΚΗΣ
ΑΚΡΙΤΑΣ

"Ο ύφυπουργός Παιδείας και Θερησκευμάτων Λούκης "Ακριτάς απέθανεν αίφνητός εις "Αγγλίαν την Κυριακήν 7 Φεβρουαρίου 1964 εις τό νοσοκομείον «Μίντλεσεξ» του Λονδίνου, όπου έννοσηλεύετο έν συνεχεία της έγχειρήσεως την οποίαν είχαν υποστή πρό καιρού. "Η σορός του μεταστάτος μετεφέρθη την επομένην εις "Αθήνας, ή δέ κηδεία του έτελέσθη δημοσία δαπάνη την Τετάρτην 10 Φεβρουαρίου, προσέξαρχοντος του Μακ. "Αρχιεπισκόπου "Αθηνών, παρουσία εκπροσώπων του Βασιλέως, και με συμμετοχήν των Προέδρων της Κυβερνήσεως και της Βουλής, των μελών του ύπουργικού συμβουλίου, εκπροσώπων των κομμάτων, βουλευτών, πολιτικών και στρατιωτικών άρχών, του δημάρχου "Αθηναίων, εκπροσώπων πολλών πνευματικών ίδρυμάτων και σωματείων της χώρας, ως και μεγάλου πλήθους κόσμου. Τόν νεκρόν άπεχαιρέτησαν ό πρόεδρος της Κυβερνήσεως κ. Παπανδρέου, ό Γεν. Γραμματέας του "Υπουργείου Παιδείας κ. Παπανούτσος και ό κύριος ύπουργός κ. "Αραούζος. Τα σχολεία, τόσον της "Ελλάδος, όσο και της Κύπρου ήγησαν κατά την ήμέραν της κηδείας, λόγω πένθους. Ψηφίσματα συμμετοχής εις τό πένθος έξέδωσαν τα πνευματικά ιδρύματα της χώρας, ως και πολλά άλλα σωματεία και οργανισμοί.

***

"Ο Λουκής "Ακριτάς Χατζηγιαννακού έγεννήθη τό 1909 εις τό χωρίον Μόρφου της Κύπρου. "Εγκατασταθείς εις "Αθήνας, έσπούδασεν εις τό Πανεπιστήμιον "Αθηνών φιλολογίαν, έπιδόθει δέ εις την πεζογραφίαν, συνέγραψε βιβλία, μεταξύν των οποίων «"Ο κάμπος», «"Νέος με καλές ουστάσεις» και «"Οι άρματωμένοι». Με την δημοσιογραφίαν ήσχολήθη από του 1931. Κατά την διάρκεια της Κατοχής, ως γενικός γραμματέας άναξαρτήτου ομάδος διανοουμένων και δημοσιογράφων, συνέστησεν ομάδα άντιστασεως και έξέδωσε παράνομα έντυπα και την έφημερίδα «Καθημερινά "Νέα», την έκδοσιν την οποίαν συνέχισε και έν άπελευθερώσιν.

Τό 1944 ώρίσθη υπό του πρωθυπουργού κ. Γ. Παπανδρέου μέλος της τριμελούς επιτροπής άπελευθερώσεως, προσενεγκών πολυτίμους ύπηρεσίας κατά την κρίσιμον εκείνην περίοδον.

Τό 1950, άναμειχθείς εις την πολιτικήν, έγινε γενικός γραμματέας του κόμματος της ΕΠΕΚ, διηύθυνε την έφημερίδα («"Ελληνικά Χρονικά» και έξελέγη τό 1951 πρώτος βουλευτής "Αθηνών. Τό 1959 έξέδωσε τό περιοδικόν «"Επιστήμη και Ζωή».

"Ο Λουκής "Ακριτάς έπανεκλεγεί βουλευτής της "Ενώσεως Κέντρον τον Νοέμβριον του 1963 και τον Φεβρουάριον 1964, ανέλαβεν έκτοτε τό ύφυπουργείον Παιδείας και Θερησκευμάτων με ύπουργόν Παιδείας τον πρόεδρον της Κυβερνήσεως κ. Γ. Παπανδρέου, ύπήρξε δέ ό έισηγητής των περι εκπαιδευτικής μεταρρυθμίσεως μέτρων.

"Η πρόωρος άπόλεια του άειμνήστου Λουκή "Ακριτά ήκουσθη με ειλικρινή θλίψιν από όλόκληρον τον πολιτικόν και πνευματικόν κόσμον της χώρας, αλλά και από ευρέα λαικά στρώματα, τα όποια ό έκλιπών ύπηρέτησε πάντοτε με ένθουσιασμόν και άδολον άγωνιστικόν πνεύμα.

"Η «"Σύγχρονη "Εκπαίδευσις» συλλυπείται θερμώς την οικογένειαν του μεταστάτος.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Υπό του κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Π. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

τ. Μέλους του "Ανωτάτου Συμβουλίου "Εκπαιδευτικού Προγραμματισμού

Ε' — ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΑ τον επιτυχή και όλοκληρωμένον σχεδιασμόν του Προγραμματισμού είναι απαραίτητος ή δημιουργία παρά τω "Υπουργείω Παιδείας άντιστοίχου ύπηρεσίας έπιφορτισμένης αποκλειστικά με τον προγραμματισμόν της "Εκπαιδεύσεως, ή όποία θα έχη ως κύριον έργον: την προπαρασκευήν των σχεδίων, που άπαιτούνται κατά τας διαφόρους φάσεις του προγραμματισμού' την πραγματοποίησιν και τον συντονισμόν των διαφόρων έρευνών που είναι απαραίτητοι διά τον προγραμματισμόν' την οργάνωσιν πληροφοριοδοτήσεως της κοινής γνώμης και παρακινήσεως του πληθυσμού προς συμμετοχήν εις τον προγραμματισμόν.

"Αλλη άποστολή της ύπηρεσίας Προγραμματισμού είναι να κατευθύνη και να προσανατολίξη από τεχνικής άπόψεως την ανάπτυξιν και την εκτέλεσιν των σχεδίων ύφ' όλας τας έπόψεις, και ν' αναλαβάνη καθε πρωτοδουλίαν προς εφαρμογήν των σχεδίων, να κατευθύνη δέ τας διαφόρους οργανώσεις που δεικνύουν ένδιαφέρον διά τον προγραμματισμόν αυτόν. Τέλος, ή ύπηρεσία του Προγραμματισμού πρέπει να συντονίξη την συμμετοχήν, έν τή προόδω του προγραμματισμού, των διαφόρων τομέων της εκπαιδεύσεως και την σχετικήν εργασία των άλλων έθνικων οργανισμών που ένδιαφέρονται διά την εκπαίδευσιν. Διά να ήμμορσθή να φέρη εις αίσιον πέρας αυτήν την πολύπλοκον εργασία, ή ύπηρεσία Προγραμματισμού πρέπει:

α) Να διαθέτη έπαρκές και κατάλληλον προσωπι-

κόν, ήτοι ειδικούς εκπαιδευτικούς που να γνωρίζουν καλά την τεχνικήν του Προγραμματισμού, ειδικούς της σχολικής στατιστικής, των παιδαγωγικών έρευνών, των δημοσίων σχέσεων, της διοικήσεως, της οικονομολογίας και κοινωνιολογίας, της σχολικής προγραμματιστικής και της νομολογίας. "Ο σχολικός προγραμματισμός έχει καταστή επιστήμη και όχι έμπειρία. Και διά τούτο ακριβώς χρειάζεται την συνεργασίαν όλων αυτών των ειδικών επιστημόνων και των προσώπων εκείνων που έχουν την άπαιτούμενην κατάρτισιν.

β) Να διαθέτη έπαρκή οικονομικά μέσα, διά να ήμμορσθή να εξασφαλίξη την λειτουργίαν της έθνικής ύπηρεσίας Προγραμματισμού.

γ) Να διαθέτη μέσα ανάλογα διά την μόρφωσιν και τελειοποίησιν του ειδικευμένου προσωπικού, του όποιου θα έχη ανάγκην ή ίδια ύπηρεσία του Προγραμματισμού.

Προς πληρεστέραν επιτυχίαν του έργου του προγραμματισμού πρέπει τα όργανά του να μην επιλέγονται με βάση την εις μειονομένον και τελείως έξειδικευμένον επιστημονικόν κλάδον άπασχόλησιν, παρούσαν ή παρελθοῦσαν, αλλά να έχουν πείραν των εκπαιδευτικών προβλημάτων, της συγκριτικής παιδαγωγικής, γνώσιν των αρχών και της τεχνικής της έρεῦνης ως και γνώσιν των κοινωνικών, οικονομικών και μορφωτικών προβλημάτων της χώρας.

"Οργάνωσις της εργασίας του Προγραμματισμού

"Η οργάνωσις της εργασίας του σχολικού προγραμματισμού περιλαμβάνει τας κάτωθι φάσεις:

1) "Επεξεργασία του σχεδίου. 2) Συζήτησις και διόρθωσις του σχεδίου. 3) "Εκτέλεσις και ένδεχομένη άλ-

λαγή, και 4) Αξιολόγησης και νέος σχεδιασμός. Η δράση της εργασίας του προγραμματισμού απαιτεί τās κάτωθι προκαταρκτικές δραστηριότητες:

α) Νομοθετικήν τακτοποίησην τής τεχνικής υπηρεσίας τής επιφορτισμένης με τόν προγραμματισμόν.

β) Καθορισμόν τής κεντρικής γραμμής του σχεδίου.

Κατ' αὐτήν πρέπει νά λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν:

• Πῶς πρέπει νά λειτουργή ἡ ἐκπαίδευσις ἐν συναρτήσῃ πρὸς τήν μορφωτικήν, κοινωνικήν καὶ οικονομικήν ἀνάπτυξιν τής χώρας.

• Μέχρι ποίου σημείου αἱ ἐκπαιδευτικαὶ ὑπηρεσίαι

ἱκανοποιοῦν τās ἐκπαιδευτικὰς ἀνάγκας τής χώρας.

• Μέχρι ποίου σημείου εἶναι δυνατόν νά πραγματοποιηθοῦν ἀλλαγαὶ καὶ βελτιώσεις, αἱ ὁποῖαι νά ἱκανοποιοῦν τās ἐκπαιδευτικὰς ἀνάγκας τής χώρας.

• Ποῖα εἶναι ἡ οικονομικὴ δυνατότης τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν τομέων διὰ τήν χρηματοδότησιν τής ἀναπτύξεως καὶ βελτιώσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν ὑπηρεσιῶν, πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀναγκῶν τής χώρας.

• Ποῖαι ἀλλαγαὶ ἀπαιτοῦνται εἰς τήν διοίκησιν τής ἐκπαιδεύσεως διὰ νά καταστή ἀποτελεσματικώτερα.

Πρώτη φάσις — Ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου

Κατὰ τήν διάρκειαν τής φάσεως αὐτῆς τοῦ προγραμματισμοῦ, ἡ πορεία τής εργασίας θά διέλθῃ ἀπὸ τοῦς ἀκολούθους σταθμοῦς:

α) Ἐρευνα ἐπὶ τής μορφωτικῆς, κοινωνικῆς, πολι-

τικῆς καὶ οικονομικῆς πραγματικότητος.

β) Ἐρευνα ἐπὶ τής ἐκπαιδευτικῆς πραγματικότητος.

γ) Καθορισμός τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν προβλημάτων τής ἐκπαιδεύσεως καὶ διατύπωσις τῶν δυνατῶν λύσεων.

Δευτέρα φάσις — Συζητήσεις καὶ ἔγκρισις τοῦ σχεδίου

Ἡ δευτέρα φάσις ἀπαιτεῖ τήν μεγαλύτεραν συμμετοχήν καὶ ὑποστήριξιν τοῦ κοινού, τήν διάθεσιν οικονομικῶν μέσων, τήν ἀναθεώρησιν τής νομοθεσίας ἐκείνης πού δὲν συμβιβάζεται μετὰ τὸ σχέδιον, ἐνδεχομένην διοικητικὴν ἀναδιάρθρωσιν καὶ τήν μὀρφωσιν τοῦ ἀναγκαίου διὰ τήν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου προσωπικοῦ. Κατὰ τήν φάσιν αὐτήν παρίσταται ἀνάγκη εὐρείας δημοσιότητος τοῦ σχεδίου καὶ παρακινήσεως πρὸς συμ-

μετοχήν τής κοινῆς γνώμης διὰ συγκεντρώσεως, συνεδρίων, πρὸς συμμετοχήν ὄλων τῶν ἐνδιαφερομένων τάξεων. Μόνον ἡ κοινὴ ἀποδοχὴ καὶ ἔγκρισις, ἡ κατ' αὐτὸν τὸν δημοκρατικὸν τρόπον λαμβανόμενη, ὅπως ὀρθὰ τονίζεται εἰς τὰ πορίσματα τοῦ Συνεδρίου τής Οὐάσιγκτων, θά ἐπιτρέψῃ τήν ἀπρόσκοπτον ἐφαρμογήν τοῦ ἐκπονηθέντος σχεδίου.

Τρίτη φάσις — Ἐκτέλεσις καὶ ἀλλαγὴ τοῦ σχεδίου

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ σχεδίου πρέπει νά πραγματοποιηθῇ σύμφωνα μετὰ ἀκριθῆ δεδομένα πρὸς προοδευτικὴν του ἐφαρμογήν καὶ σύμφωνα μετὰ λεπτομερῆ προγράμματα δράσεως. Κατὰ τήν φάσιν τής ἐκτέλεσεως τοῦ σχεδίου πρέπει νά πραγματοποιηθοῦν πειραματισμοὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ὑπολογισμοῦ τής ἀποτελεσματικότητος τῶν προσδιορισθειῶν λύσεων, διευκολύνοντες τήν ἀξιολόγησιν διὰ τής ἰδρύσεως πειραματικῶν

κέντρων.

Κατὰ τήν φάσιν αὐτήν αἱ ὑπηρεσίαι Προγραμματισμοῦ πρέπει νά ἐπαγρυπνοῦν ἐπὶ τής ἐξελίξεως τοῦ σχεδίου καὶ νά ἐξάγουν συμπεράσματα περὶ τοῦ ὑπὸ ἐκτέλεσιν σχεδίου, περὶ τοῦ παιδαγωγικοῦ προσανατολισμοῦ κλπ. Πρέπει ὡσαύτως νά γίνωνται συνεχεῖς ἐλεγχοὶ καὶ ἀναθεωρήσεις τοῦ σχεδίου, ὥστε ν' ἀντιμετωπίζωνται ἀποτελεσματικὰ ἀπρόβλεπτοι καταστάσεις.

Τετάρτη φάσις — Ἀξιολόγησις καὶ ἀναθεώρησις τοῦ σχεδίου

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἐλέγχων, ἐπιβάλλεται, περὶ τὸ τέλος τής ἐκτέλεσεως τοῦ σχεδίου, λεπτομερῆς ἀξιολόγησις πρὸς καθορισμόν τοῦ τελικοῦ ἰσοζυγίου τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων, συμφώνως πρὸς τὰ κριτήρια, τὰ ὁποῖα καθωρίσθησαν κατὰ τās διαφόρους φάσεις τής ἐπεξεργασίας τοῦ σχεδίου. Τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα πρέπει νά συγκριθοῦν μετὰ ὅσα ἐπετεύχθησαν εἰς ἄλλας χώρας καὶ νά ἐξαχθοῦν συμπερά-

σματα. Ἐπίσης πρέπει, κατὰ τήν ἐπεξεργασίαν τοῦ νέου προγραμματισμοῦ νά ἐκπονηθῇ σχέδιον δι' ὀρισμένον ἀριθμὸν ἐτῶν, πού νά λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὰ ἀποτελέσματα καὶ τās ἐμπειρίας τῶν προηγουμένως ἐφαρμοσθέντων σχεδίων. Ὁ νέος προγραμματισμὸς πρέπει νά θεμελιούται ἐπὶ τῶν πορισμάτων τοῦ προηγουμένου καὶ ἐν συναρτήσῃ πρὸς τās νέας καταστάσεις καὶ δυνατότητας.

Ὁ δημοκρατικὸς προγραμματισμὸς

Κύριον στοιχεῖον τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προγραμματισμοῦ εἶναι ὁ ἐκδημοκρατισμὸς του, ὁ ὁποῖος συνίσταται εἰς τήν συμμετοχήν τής κοινῆς γνώμης εἰς αὐτόν. Μόνον εἰς ὁλοκληρωτικὰ καθεστῶτα αἱ προγραμματισμὲναι ἢ ἀπρογραμματίστοι ἐκπαιδευτικαὶ μεταρρυθμίσεις δὲν λαμβάνουσιν ὄψιν τῆν κοινήν γνώμην. Ὁ δημοκρατικὸς προγραμματισμὸς τής ἐκπαιδεύσεως ἔχει ἀνάγκην τής ὑποστηρίξεως καὶ τής συμμετοχῆς τής κοινῆς γνώμης. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐπιβάλλεται:

α) Νά ὀργανωθοῦνται συγκεντρώσεις, συνέδρια καὶ συζητήσεις εἴτε εἰς τήν πρωτεύουσάν, εἴτε εἰς τās ἐπαρχίας, μετὰ τήν συμμετοχήν διαφόρων κοινωνικῶν ὀργανώσεων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νά γνωσθοῦν καὶ νά συζητηθοῦν τὰ κυριώτερα σημεῖα τοῦ σχεδίου μεταρρυθμί-

σεως καὶ τὰ ἐκπαιδευτικὰ προβλήματα τής χώρας.

β) Νά παρακινωθοῦνται εἰς συνεργασίαν τὰ μέσα τής κοινῆς πληροφοριοδοτήσεως — ἐφημερίδες, περιοδικὰ, ραδιοφῶνον, κινηματογράφος, τηλεόρασις — διὰ τήν μετάδοσιν τοῦ σχεδίου τής μεταρρυθμίσεως καὶ τοῦς σκοποῦς πού ἐπιδιώκει καὶ διὰ τήν πρόσκλησιν εἰς δημοσίαν συζήτησιν.

γ) Νά ἐπεξεργάζεται ἡ ὑπηρεσία τοῦ Προγραμματισμοῦ βελτίαν ἐπὶ τής ἀναπτύξεως τοῦ σχεδίου, τὰ ὁποῖα νά τὰ διανέμῃ εἰς τὸ κοινόν καὶ πού νά ἔχουν συνταχθῇ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νά χρησιμοποιηθοῦνται εὐκόλως ἀπὸ τὰ διάφορα ὄργανα πληροφοριοδοτήσεως.

δ) Τέλος νά προκαλήται ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ τής κοινῆς γνώμης, διὰ νά ἐξασφαλισθῇ ὁ συντακτικὸς τῶν κοινῶν σκοπῶν καὶ ἐπιδιώξεων.

Ὁ ἐθνικὸς προγραμματισμὸς

□ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ πρέπει νά ἀπλώνῃ τὰς ρίζας του εἰς τὸ ὑπέδαφος τής ἐθνικῆς ζωῆς καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νά ἀντλή τούς ζωτικὸς χυμοὺς τής προόδου τής ἐκπαιδεύσεως. Ἐὸ ἔθνος, ὡς σύνθεσις κράτους καὶ πολιτισμοῦ, ὡς πνευματικὴ ὑπερατομικὴ «προσωπικότης», ἀποτελεῖ τὸν σπουδαιότερον παράγοντα ἀγωγῆς, ὁ ὁποῖος ἐκδηλοῦται διττῶς: α) Ὡς δυναμικὴ ἐπενέργεια πού συμβάλλει εἰς τήν γένεσιν, διατήρησιν καὶ διάπλασιν τοῦ ἔθνους καὶ β) ὡς δυναμικὴ ἐπενέργεια διαφόρων μορφωτικῶν δυνάμεων, ὅπως εἶναι ἡ ἐθνικὴ λογοτεχνία, τέχνη, πολιτικὴ κλπ., πού ἐπιδρῶν εἰς τήν γλωσσικήν, αἰσθητικήν, πολιτικὴν κλπ. μὀρφωσιν τῶν ἀτόμων.

Τὸ ἔθνος, ὡς δεδομένη ἱστορικὴ ἐνότης μετὰ πολιτιστικὴν, πολιτικὴν, θρησκευτικὴν ὁμοιογένειαν, ἐξουσιάζει ὅλα ἐκεῖνα τὰ μορφωτικὰ ἀγαθὰ, πού κάμνουν τὸν ἄνθρωπον ἱκανὸν νά κυριαρχήσῃ ἐπὶ τοῦ ζωτικοῦ χύρου πού τὸν περιβάλλει. Ὁ ἄνθρωπος, ὡς μέλος ἀνήκον εἰς ὀρισμένον ἔθνος, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ αὐτά, πού δὲν ἡμπορεῖ νά τὰ ἀντικαταστήσῃ χωρὶς ζῆμιαν μετὰ μορφωτικὰ ἀγαθὰ ἄλλων ἔθνων.

Βεβαίως, ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην συμπληρώσεως αὐτῶν τῶν ἀξιών διὰ τοιοῦτων προερχομένων ἀπὸ συγγενικὰ πνευματικῶς ἔθνη ἢ διὰ τοιοῦτων ὑπερεθνικοῦ χαρακτήρος, χωρὶς ὅμως νά χάνεται ἢ νά ἐξαφανίζεται ἡ ἐθνικὴ φυσιογνωμία.

Ἡ ἀξία τής ἐθνικῆς ἀγωγῆς ἀπεδείχθη πολύτιμος διὰ τὸ σχολεῖον, διότι ἐπιτρέπει τήν πρόσκτησιν ὄλων τῶν πολιτιστικῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησε τὸ ἔθνος. Δι' αὐτὸ ἀκριθῶς καὶ ἡ ἀγωγή ἔχει ὡς μόνιμον ἐπιδιώξιν τήν ἀφομοίωσιν τῶν ἐντὸς τοῦ ἔθνους ἀναπτυχθέντων διαφόρων πολιτιστικῶν, ἠθικῶν, πολιτικῶν κλπ. στοιχείων. Εἰς τοῦς λόγους αὐτοῦς ὀφείλεται καὶ ἡ μακροχρόνιος προσπάθεια ὄλων τῶν ἔθνων, ὥστε νά ἐδημιουργήσῃ τὸ καθένα ἰδικόν του σχολικὸν σύστημα καὶ χαρακτηριστικὸν τύπον σχολείου.

Ἄλλ' ἡ ἐθνικὴ Παιδεία πρέπει νά στηρίζεται ἐπὶ

τῶν ἀκατάλυτων ἀξιών πού ἐδημιούργησε τὸ ἔθνος, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ ἔθνος ἀποτελεῖ τήν ὑπερτάτην μορφωτικὴν ἀξίαν. Πρέπει ὅμως ὁ ἐθνικὸς πολιτισμὸς νά διυλίζεται ἀπὸ ὅλας τās ξένας ἐπιδράσεις καὶ νά περιορίζεται εἰς τὸν κύκλον μορφωτικῶν δυνάμεων πού ἔχουν καθαρὰν ἰδιαίχουσαν μορφήν. Αἱ ὑπερεθνικαὶ μορφωτικαὶ ἀξίαι τότε μόνον συνδέονται ὀργανικὰ μετὰ τὸν ἐθνικὸν πολιτισμόν, ὅταν ἀφομοιωθοῦν μέσα εἰς τήν ἰδιοτυπίαν τής ὅλης πολιτιστικῆς του δημιουργίας. Μετὰ τὸν τρόπον αὐτὸν δημιουργεῖται ὁ αὐτάρκτης ἐθνικὸς πολιτισμὸς, ἀποφεύγεται δὲ ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ δημιουργία ἰσχυρῶν μυθολογικῶν ἰδεολογιῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ὑπεραξία τοῦ κράτους ὑπὸ τήν ἔποψιν τοῦ μοναδικοῦ παράγοντος τής ἐθνικῆς παιδείας, διότι ἔτσι φθάνομεν εἰς τὸν ὀλοκληρωτισμόν.

Ἡ σχέση μεταξὺ Ἐθνους καὶ Παιδείας εἶναι ὅτι ἐπιδρᾷ εἰς τήν διαμόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος διὰ τής ἀγωγῆς. Ἡ παιδαγωγικὴ ἐνέργεια ἐπιβάλλει εἰς κάθε λαὸν τήν ἐθνοτυπικὴν ἰδιομορφίαν του. Ἐχει παρατηρηθῇ ὅτι λαοὶ πού εἰς τήν ἱστορικὴν των διαδρομήν ἀλλάζουν ὀλίγον, αὐτοὶ παρουσιάζουν μικρὰν μόνον ἀλλαγὴν εἰς τὸ παιδευτικὸν των ἰδεῶδες, ἐνῶ λαοὶ πού ὀφίστανται πολλὰς ἀλλαγὰς εἰς τὸν χαρακτῆρα των, μεταβάλλουν συνεχῶς τὸ παιδευτικὸν των ἰδεῶδες.

Ἐκεῖνο, λοιπὸν, πού ἐπιβάλλεται κατὰ τὸν προγραμματισμόν εἶναι ἡ εὐρεσις τῶν ἐθνικῶν μορφωτικῶν ἀξιών καὶ ἡ ἐνταξίς των μέσα εἰς τὸ σχέδιον. Τὸ μόνον πού πρέπει νά ἐπιδιώκεται εἶναι ἡ καταπολέμησις τῶν ἐθνικῶν σφαλμάτων καὶ ἀδυναμιῶν καὶ ἡ κάθαρσις τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος.

Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ συνάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ χαρακτῆρ ἐνὸς λαοῦ ἀποτελεῖ διαμορφωμένον παράγοντα ἀγωγῆς του. Κατὰ συνέπειαν, πρὸ τής παραδοχῆς ξενολόγων παιδαγωγικῶν ἰδεῶν, πρέπει νά ἐλέγχεται ἂν αὐταὶ ἀναποκρίνωνται εἰς τὸν χαρακτῆρα του, κάθε δὲ ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισις πρέπει νά ἀναζητῇ νά προβάλλῃ τήν ἀληθῆ εἰκόνα τής πνευματικῆς ἰδιοτυπίας τοῦ λαοῦ.

Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΘΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

ΤΟ ΘΕΜΑ τῆς σεξουαλικῆς διαπαιδαγωγῆσεως τῶν νέων εἶναι τόσο σοβαρό, ὥστε τὸ κράτος δὲν ἔμπορεῖ πλέον νὰ τὸ ἀγνοῇ. Ἡ πραγματικότης μᾶς πιέζει νὰ τὸ ἀντιμετωπίσωμε καὶ νὰ τοῦ δώσωμε τὴ σωστὴ λύση.

Εἰς τὴν δῆλωσιν αὐτὴν προσέβη ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κ. Εὐάγγελος Παπανοῦτσος, κατὰ τὴν διάλεξιν ποὺ ἔδωσε πρὸ τινος εἰς τὴν Σχολὴν Γονέων.

Ὁ κ. Παπανοῦτσος κατὰ τὴν διάδοξιν τῆς ὁμιλίας του ἐτόνισε μεταξὺ ἄλλων, ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἠγογγήσαμεν νὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν σημασίαν ποὺ ἔχει τὸ πρόβλημα τοῦ σέξ διὰ τὴν ζωὴν, τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν ἀρμονικὴν συμβίωσιν τῶν ἀνθρώπων. Ἐνομίζαμεν ὅτι ἔμποροῦμεν ἀνευ κινδύνου νὰ γυρίσωμε τὶς πλάτες εἰς τὸ πρόβλημα αὐτὸ καὶ μόνον τελευταία διειστώσαμε ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὸ περιφρονήσωμε.

Αἱ διαπιστώσεις αὐταὶ τοῦ κ. Παπανοῦτσου ὠδήγησαν ἀρμόδιον συνεργάτην τῆς ἐφημερίδος «Βῆμα» νὰ τὸν ἐρωτήσῃ ἐὰν τὸ Κράτος σκέπτεται νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς του τὸ θέμα τῆς σεξουαλικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων. Καὶ ἔλαβε τὴν προαναφερθεῖσαν ἀπάντησιν, μετὰ τὴν προσθήκην ὅτι τὸ θέμα δὲν ἔχει μέχρι σήμερον τεθῆ ἐπισημῶς. Δὲν ὑπάρχουν σχετικὰ σχέδια, δὲν ὑπάρχει πρόγραμμα, ὑπάρχει ὅμως ἡ βεβαιότης ὅτι τὸ ζήτημα θὰ ἀπασχολήσῃ καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας.

Ἡ συνειδητοποίησις τοῦ θέματος εἰς τὴν χώραν μας σημειώνεται εἰς μίαν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν πολλαὶ συζητήσεις γίνονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον γύρω ἀπὸ τὸ ἐρώτημα ἐὰν ἡ ὁμαδικὴ σεξουαλικὴ διαπαιδαγωγὴ τῶν νέων ὀφελῆ ἢ βλάβη. Εἰς τὰς περισσότερας, π.χ., πόλεις τῆς Ἀμερικῆς, τὸ σύστημα αὐτὸ τῆς σεξουαλικῆς ἀγωγῆς ἔχει ἐγκαταλειφθῆ. Τὸ ἴδιον ἐγένεε καὶ εἰς πολλὰ κολλέγια τῆς Ἀγγλίας, ποὺ ὑπῆρξαν πρωτοπόρα εἰς τὴν καθιέρωσιν μαθημάτων σέξ.

Οἱ λόγοι τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὴν παλαιὰν μέθοδον τῆς αὐτοματῆς διαφωτισέως ἢ ἀκόμη καὶ εἰς τὴν παλαιότεραν θεωρίαν τῆς αὐτομάτου μύσεως εἶναι πολλοί. Καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα εἶναι δύσκολον νὰ εὐρεθῶν φορεῖς τῆς σεξουαλικῆς ἀγωγῆς. Ὁ διδάσκαλος ἢ ὁ καθηγητὴς, ποὺ συχνὰ δὲν ἔχει λύσει τὰ ἰδικὰ του «σεξουαλικά προβλήματα», καὶ μετὰ τὰς ἐλαχίστας γνώσεις ποὺ τοῦ δίδει ἐν προκειμένῳ μία θιαστικὴ ἐπιμόρφωσις, δὲν ἔμπορεῖ εὐκόλως νὰ μιλήσῃ εἰς τὰ παιδιά διὰ τὸ σέξ, χωρὶς τὸν κίνδυνον νὰ τὰ φοβίσῃ, νὰ τὰ γεμίσῃ ἀπὸ ἀηδίας, νὰ τοὺς προκαλέσῃ συμπλέγματα ἐνοχῆς ἢ νὰ τὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἐκτραχηλισμούς. Ἀπὸ τῆς ἰδικῆς τῶν πλευρᾶς τῶν τῶν παιδιᾶ ὑπάρχει φόβος νὰ χάσουν τὸν σεβασμὸν τῶν πρὸς τὸν διδάσκαλον, καθὼς ἕνα μάθημα σέξ θὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ αὐτομάτως τὸν φωτοστέφανον τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου καὶ θὰ τὸν ἐξομοίωσῃ μετὰ τὸ κοινὸν ὄν.

Ὅλα τὰ παιδιά, ἔξ ἄλλου, δὲν ὀριμάζουσι ὀργανικὰ καὶ ψυχικὰ ταυτοχρόνως. Ἡ ἔμπειρία, ἐπίσης, τῶν νέων δὲν εἶναι ἡ ἴδια κατὰ τὴν αὐτὴν χρονικὴν στιγμὴν. Διαφέρει, τέλος, ἀκόμη καὶ ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις μεταξὺ ὁμηλικῶν παιδιῶν. Εἰς ἕνα τὸσον λεπτὸν θέμα, ὅπως αὐτὸ τοῦ σέξ, πολλαὶ παρανοήσεις ἔμποροῦν νὰ ὑπάρξουν, μετὰ ἀποτελέσματα ἀντίθετα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἐπιδιώκονται.

Ἡ σεξουαλικὴ μύσις, λοιπόν, εἰς τὰ σχολεῖα συνεπάγεται πολλοὺς κινδύνους. Χαρακτηριστικὰ ὁ καθηγητὴς Χεῖλ Σίρλεϋ γράφει: «Ἐὰν τὰ μαθηματικὰ ἐδιδάσκοντο εἰς τὰ παιδιά μετὰ τὸν τρόπον ποὺ μεταδίδονται αἱ γνώσεις αἱ σχετικαὶ μετὰ τὰ γενετήσια ζήτηματα, τὰ ἀποτελέσματα θὰ ἦσαν ἀξιοθρήνητα. Εἰς περιπτώσιν καθ' ἣν ἀποκλεισθῶσιν οἱ διδάσκαλοι διὰ τὸ σεξουαλικὸν μάθημα, τὸ ἔργον τῆς σεξουαλικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων πρέπει νὰ ἀνατεθῆ εἰς τοὺς γονεῖς».

Τέλος, ὑπάρχουν καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ σεξουαλικὴ μύσις πρέπει νὰ γίνεται μόνον ἀπὸ τὸν οἰκονομικὸν ἰατρὸν ἢ τὸν ψυχίατρον, καὶ ἄλλοι ποὺ λέγουσι, ὅτι εἶναι καλύτερα οἱ νέοι νὰ βρίσκουν μόνοι τους τὸν δρόμον πρὸς τὸν ἔρωτα.

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

Ἀρχαιρεσάια τῆς Ἐνώσεως Ἰδιοκτητῶν Περιοδικῶν Τύπου

Τὴν 23ην καὶ 28ην Δεκεμβρίου π.ἔ. ἔλαβε χώραν ἡ Γεν. Συνέλευσις τῶν μελῶν τῆς δημοσιογραφικῆς Ἐνώσεως Ἰδιοκτητῶν Περιοδικῶν Τύπου, πρὸς ἀνάδειξιν νέας διοικήσεως. Κατ' αὐτὴν ἐξελέγησαν οἱ κ.κ. Σ. Σινανίδης, πρόεδρος, Κ. Γεράρδος, διευθυντὴς τῆς «Σύγχρονης Ἐκπαιδεύσεως», καὶ Δ. Ἀθραμίδης, ἀντιπρόεδρος, Ἐμμ. Τσαγγαράκης, γεν. γραμματεὺς, Κ. Πετρόπουλος, εἰδ. γραμματεὺς, Ἰ. Μπουσιμπουρέλης, ταμίας, καὶ Χ. Ἀναστασόπουλος, Α. Γκογκώνης καὶ Μ. Σμυρλάκης, σύμβουλοι.

Συνεστίασις τῆς Ἐνώσεως Ἰδιοκτητῶν Περιοδικῶν Τύπου

Τὴν 29ην Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. ἡ Ἐνωσις Ἰδιοκτητῶν Περιοδικῶν Τύπου ἐπραγματοποίησε συνεστίασιν τῶν μελῶν αὐτῆς εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Βασιλέων Μέλαθρον». Κατ' αὐτὴν πα-

Μία ἀπομνηστικὴ ἀπὸ τὴν συνεστίασιν: Ὁ σύμβουλος Τύπου κ. Συναδινός, ὁ ὑφυπουργὸς Προεδρίας κ. Γ. Μυλωνᾶς, ὁμιλῶν, ὁ πρόεδρος τῆς Ε.Ι.Π.Τ κ. Σ. Σινανίδης, ὁ ὑπουργὸς Ἐργασίας κ. Γ. Μπακατσέλος καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Ἐ. Μπακατζῆς.

ρέστησαν ὁ ὑπουργὸς Ἐργασίας κ. Γ. Μπακατσέλος, ὁ ὑφυπουργὸς Προεδρίας Κυβερνήσεως κ. Γ. Μυλωνᾶς, ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Ἐμμ. Μπακατζῆς, ὁ εἰδικὸς σύμβουλος τοῦ ὑπουργείου Τύπου κ. Συναδινός, ἀντιπροσωπεύει ἄλλων δημοσιογραφικῶν ὀργανώσεων, ὡς καὶ τὸ πλεῖστον τῶν μελῶν τῆς Ἐνώσεως τοῦ Περιοδικῶν Τύπου. Προσηλθον ἐπίσης καὶ ἐχαιρέτησαν τὰ μέλη τῆς Ἐνώσεως οἱ ὑπουργοὶ κ.κ. Μητσοτάκης, Παπασπύρου καὶ Ζορμπᾶς.

Κατὰ τὴν συνεστίασιν, τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως κ. Σ. Σινανίδης, ὅστις ἀφοῦ ἠδωχάρισθη τοὺς κ. κ. ὑπουργοὺς διὰ τὴν συμμετοχὴν των εἰς τὴν ἐορτήν, ἐξήγησε τὴν συνδρομὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν αἰτημάτων τῆς Ἐνώσεως, καὶ ἀνήγγειλε τὴν ἐπελθούσαν κατ' ἀρχὴν ἀπόφασιν συνεργασίας τῆς Ἐνώσεως μετὰ τῶν ἄλλων δημοσιογραφικῶν Ἐνώσεων Ἰδιοκτητῶν Ἡμερησίου καὶ μὴ Ἐπαρχιακοῦ Τύπου, Συντακτικῶν Ἀθηναϊκοῦ Τύπου καὶ Ἐπαληλίων Περιοδικῶν Τύπου. Ἀπαντῶν ὁ ὑφυπουργὸς Προεδρίας κ. Μυλωνᾶς μετέδωσε τὸν θεσμὸν χαιρετισμῶν τοῦ ὑφυπουργοῦ κ. Γ. Παπανοῦτσου, ὑπεσχέθη ἀμέριστον τὴν συνδρομὴν τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰ αἰτήματα τῆς Ἐνώσεως καὶ ἐξέφρασε τὸν ἐνθουσιασμὸν του διὰ τὴν μελετωμένην συνεργασίαν τῶν δημοσιογραφικῶν Ἐνώσεων. Ἐπὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ὁμιλήσῃ καὶ ὁ ὑπουργὸς Ἐργασίας κ. Μπακατσέλος.

Ἀνοικτὴ Ἐπιστολὴ

πρὸς τὸν κ. ΕΥΑΓΓ. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΝ

Γεν. Γραμματεῖα τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας

Μερικὰ ἐρωτήματα διὰ τὸ μέλλον τῆς διδασκαλίας ξένων γλωσσῶν

Ἀξιότιμε κ. Γεν. Γραμματεῦ,

Ἀπευθυνόμεθα πρὸς Ὑμᾶς, καὶ λόγῳ τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὑπουργοῦ Παιδείας εἰς γενικώτερα ἐθνικὰ θέματα, ἀλλὰ καὶ διότι Ὑμεῖς, κατὰ πάγκοινον ἀναγνώρισιν, χαράσσετε τὰς κατευθυντήριους γραμμὰς τῆς ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς.

Τὸ θέμα τῶν ἐλληνικῶν σχολῶν-ἰνστιτούτων ξένων γλωσσῶν εἶναι εἰς πάντας γνωστὸν. Ἡ ἐκ μέρους ὀρισμένων ἰδιοκτητῶν φροντιστηρίων ξένων γλωσσῶν, διὰ λόγους ἐπαγγελματικῶν ἀνταγωνισμῶν, ἀμφισβήτησις τοῦ νομοτύπου τῆς λειτουργίας τῶν σχολῶν τούτων καὶ ἡ παρά τῆς Διευθύνσεως Ἰδιωτ. Ἐκπαιδεύσεως ἀποδοχὴ τῶν ἀπόψεων τῶν κ.κ. ἰδιοκτητῶν φροντιστηρίων, ἤχθησαν παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων σχολῶν ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, καὶ συνεζητήθησαν τὴν 16 Μαρτίου ἐ.ἔ. Παρέλκει, συνεπῶς, κατὰ τὴν παρούσαν στιγμὴν, καὶ ἐν ἀναμονῇ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀνωτάτου Διοικητικοῦ Δικαστηρίου, πᾶσα ἄλλη συζήτησις ἀφορῶσα εἰς τὸ πρόσφατον ἐν προκειμένῳ παρελθὸν καὶ τὸ παρόν.

Διὰ νὰ παραφράσωμεν ὅμως τὴν προσφῶν ρῆσιν τοῦ Προέδρου Τζόνσον, «τὸ πρόσωπον τῆς Ἑλλάδος στρέφεται πρὸς τὸ μέλλον» καὶ διὰ τὸ μέλλον αὐτὸ θὰ σᾶς ὁμιλήσωμεν σήμερον».

Τὸ μέλλον αὐτὸ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἰδιωτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ, εἰδικώτερον, τὴν εἰς αὐτὴν ὑπαγομένην διδασκαλίαν τῶν ξένων γλωσσῶν, πρὸς κεῖται νὰ καθορισθῇ διὰ τοῦ καταρτισθέντος ἤδη καὶ κατατεθησομένου προσεχῶς εἰς τὴν Βουλὴν «νομοσχεδίου περὶ ἰδιωτ. ἐκπαιδεύσεως». Τὸ ἐν λόγῳ νομοσχέδιον, κατ' ἀνακοίνωσιν τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας, περιερίβει ὅλους τοὺς ἀπαραδῶξως τὴν εἰς τὸ μέλλον διδασ-

καλίας τῶν ξένων γλωσσῶν ἈΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΩΣ καὶ μόνον εἰς φροντιστήρια, ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΕΝΩΝ οὕτω ἐπιμέσως τῶν ὑφισταμένων σήμερον ἐλληνικῶν σχολῶν (ἰνστιτούτων) ξένων γλωσσῶν.

(Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι τὴν τοιαύτην ἐμμονὴν πρόθεσιν τῆς εἶχεν ἀπὸ καιροῦ ἀποκαλύψει ἡ Διεύθυνσις Ἰδιωτ. Ἐκπαιδεύσεως διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 123866) Β. 10.64 σχετικῆς ἀποφάσεως, ὅπου ρητῶς ὁμολογεῖ ὅτι «ἀναζητεῖ τὸν τρόπον» ὥστε αἱ ἐλληνικαὶ σχολαὶ ξένων γλωσσῶν «νὰ λειτουργήσῃ ἐφεξῆς ὡς φροντιστήρια». Καὶ προφανῶς, εὗρε τὸν «τρόπον» τοῦ νομοθετικοῦ ἐξαναγκασμοῦ).

Ὡς γνωστὸν, ἡ εἰδοποιὸς διαφορά μεταξὺ σχολῆς καὶ φροντιστηρίου ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι:

Ἡ μὲν ΣΧΟΛΗ λειτουργεῖ θάσει κανονισμοῦ καὶ προγράμματος διδασκᾶς ὕλης, μετὰ καθωρισμένην χρονικὴν διάρκειαν τῆς διδασκαλίας καὶ καταμερισμὸν αὐτῆς εἰς τάξεις, μετὰ βαθμολογίαν, ἐξετάσεις κλπ., τέλος δὲ μετὰ ΕΛΕΓΧΟΝ παρὰ τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας τῆς ἐν τῇ σχολῇ ἐπιτελουμένης ἐργασίας, καὶ ἐπίσημον πιστοποίησιν ταύτης διὰ τῆς χορηγήσεως ἀνεγνωρισμένων πτυχίων.

τὸ δὲ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ στερεῖται νόμιμων ὁλῶν τῶν ἀνωτέρω προϋποθέσεων, ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΩΝ σήμερον διὰ μίαν ἀρτίαν ἐκπαιδεύσιν, διδάσκει ὅτι ὁ φροντιστὴς θέλει ἢ ὅτι γνωρίζει ἢ ὅτι τοῦ συμφέρει, καὶ λειτουργεῖ κυριολεκτικὰ «κατὰ τὸ κέφι ἐκάστου φροντιστοῦ». Ἐπὶ πλέον, εἰς οὐδὲνα ὑπόκειται ἀρμόδιον ἔλεγχον ἢ ἐν τῷ φροντιστηρίῳ ἐπιτελουμένη ἐκπαιδευτικὴ ἐργασία. Μετὰ μίαν λέξιν, εἰς τὴν διδασκαλίαν φροντιστηριακῆς μορφῆς ἐπικρατεῖ ἀπόλυτος ΑΣΥΔΟΣΙΑ.

ΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΙ ΙΔΕΑΙ ΤΟΥ ΑΛΜΠΕΡΤ ΑΪΝΣΤΑΪΝ

Του κ. ΒΑΣΙΛ. ΑΡ. ΚΟΥΒΕΛΑ

Καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ἐκπαιδευτηρίῳ Ἀναβρύτων

ΕΙΣ ΤΟΝ διαπρεπή ἀτομικὸν ἐπιστήμονα Ἄλμπερτ Ἀϊνστάϊν ἀνήκει μεγίστη τιμὴ ὄχι μόνον ἐκ μέρους τῶν τὴν ἰδίαν ἐπιστήμην ἐργαζομένων, ἀλλὰ καὶ ὅψ' ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου, διότι ὑπεράνω καὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς ἐπιστήμης, ὑπὲρ τῆς ὁποίας καὶ τὸν βίον του ἠνάλωσε, ἔθεσε τὴν ὀρθὴν χοῆσον τῶν ἐπιτευγμάτων αὐτῆς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀνθρωπότητος ἀπάσης. Δεδομένου δὲ ὅτι ἡ ὀρθὴ αὐτὴ χοῆσις ἐπιτυγχάνεται βάσει ἀρχῶν κτωμένων ἐν τῷ σχολείῳ, μεγίστην ἀποδίδει σημασίαν, ἔστω καὶ ὡς ἐκ πείρας παιδαγωγός, εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἀρχῶν τούτων ἐν τῷ σχολείῳ.

Τὸ βασικὸν τοῦ αἵτημα, ὅπερ ὑπῆρξε καὶ αἵτημα ὄλων ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐπόνεσαν διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, εἶναι ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ γίνεταί ἡ διδασκαλία, διὰ τὴν ἀποβαίνῃ ἀποτελεσματικὴ κατὰ τῶν ἐπιρροῶν ἐφ' ἡμῶν τῶν ἐνστικτικῶν καὶ φυσικῶν μας ὁρμῶν. Βεβαίως, ὀριστικὴν λύσιν ἐπ' αὐτοῦ δὲν προτείνει ὁ Ἀϊνστάϊν, δὲν νομίζω ὅμως ὅτι εἶναι εὐκόλον νὰ εὐρεθῇ ποτὲ τοιαύτη λύσις παρ' οὐδενός. Μία τοιαύτη λύσις θὰ ἀνέτρεπεν ἴσως ἐκ θεμελίωσιν τὸν προορισμὸν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ζωῆς, διὰ τὸν ἀπλουστάτων λόγον, ὅτι τότε ἡ ζωὴ θὰ προσεφέρετο ὡς τι τὸ ἔτοιμον καὶ ὄχι ὡς ἀγώνισμα, ἡ δὲ ἀξιοποίησις τῆς ὄχι ὡς ἐπαθλὸν κερδιζόμενον ἐκ τοῦ κατ' αὐτὴν ἀγώνος. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι διδάσκοντες καὶ διδασκόμενοι πρέπει νὰ παρατηροῦν ἀπὸ κάθε σχετικῆν προσπάθειαν, διότι τὸ σφάλμα ἢ ἡ ζημία μεταξὺ τῆς ὀριστικῆς λύσεως τοῦ προβλήματος καὶ τῆς μὴ ἀπασχολήσεως παντελῶς ἐπ' αὐτοῦ δὲν εἶναι ἕν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα.

Ἐκ τῶν τριῶν πηγῶν, ἐξ ὧν ἀντλεῖ τὰς γνώσεις τοῦ ὀμαθητῆς, τῆς οἰκογενείας, τοῦ σχολείου καὶ τῆς κοινωνίας γενικώτερον, σπουδαιότερον δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν θεωρεῖ ὀπωδῆποτε τὸ σχολεῖον, καὶ ἥσσονος ἀξίας τὴν οἰκογένειαν, ἐπειδὴ πάντες οἱ γονεῖς δὲν εἶναι κατάλληλοι, ἔνεκα τοῦ ἀπροσφόρου πολλάκις διὰ μεταδόσιν γνώσεων ἐπαγγέλματος τῶν. Βασικώτερον ὅμως προσφορὰν τοῦ σχολείου θεωρεῖ ὄχι τὸσον τὴν μετάδοσιν ἐιδικῶν γνώσεων, ὅσον τὴν ἀνάπτυξιν εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ τῶν ἱκανότητων τῆς σκέψεως, τῆς ἀγάπης πρὸς ἐργασίαν διὰ τῆς ἐξάρσεως τῆς ἐξ αὐτῆς εὐχαριστήσεως καὶ ψυχικῆς γαλήνης, καὶ τῆς καλλιέργειας τῶν ἰδιοτήτων ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ἀποσκοποῦν εἰς τὸ κοινωνικὸν καλόν.

Ὡς πρὸς τὰ ἐλαττήρια τῆς σχολικῆς πράξεως, ὅπως εἶναι ὁ φόβος, ὁ ραβδισμὸς, ἡ ἱκανοποίησις τῆς φιλοδοξίας, ἡ ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς προκύπτουσα εὐχαριστήσις καὶ ἱκανοποίησις, ὡς καὶ ἡ ἐπιθυμία δι' ἀναγνώρισιν καὶ ἔπαινον, ὁ Ἀϊνστάϊν προτιμᾷ τὰ δύο τελευταῖα. Κακίζει τὰ σχολεῖα εἰς τὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖται ὡς παιδαγωγικὸν μέσον ὁ φόβος καὶ ἡ βία, διότι ταῦτα παρεμποδίζουν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς αὐτοπεποιθήσεως καὶ ἐιλικρινείας, ἀσθημάτων ἀναγκασιούτων εἰς τὴν εὐδοκίμησιν τῶν μαθητῶν.

Τὸν παιδαγωγὸν θέλει καλλιτέχνην εἰς τὸ εἶδος του, τοῦ ὁποῖου αἱ ἐπιστημονικαὶ, διδακτικαὶ ἱκανότητες καὶ ἡ ἀνθρωπιστικὴ ἀξία καὶ μόνον πρέπει νὰ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς προσοχῆς καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν μαθητῶν τοῦ πρὸς αὐτόν, καὶ ὄχι τὰ ὡς ἄνω ἐξαναγκαστικὰ μέσα. Ἀποδοκιμάζει τὴν ὑπέροχον ἐξαρσιν τοῦ ἐθνικοῦ ἐγωισμοῦ, καὶ

θέλει τὴν ἀνάπτυξιν τούτου ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ σεβασμοῦ ὄλων τῶν ἀνθρώπων ὄλων τῶν ἐθνῶν, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτῷ ἐπιμένει ὁ Ἀϊνστάϊν, διότι παρὰ τὰς μεγάλας προόδους εἰς τὸ πεδῖον τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ, διὰ τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ κατέστη ἀνετωτέρα καὶ πλουσιωτέρα, αἱ ἕδαι αὐταὶ πρόοδοι τοῦ ἐδημοῦργησαν τὰ μέσα τῆς ὀμαδικῆς καταστροφῆς του, ἐνῶ ὀλίγον ἢ οὐδὲν τὸν ἐβοήθησαν εἰς τὴν καταστολὴν τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων ἐντὸς ἐκάστου τῶν κρατῶν καὶ μετὰξὺ τῶν. Ἐπιμένει ἐπίσης καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν μιᾶς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ὀργανώσεως, ἣτις θὰ ἠνθόει τὴν εἰρηκὴν συνύπαρξιν ὄλων τῶν ἐθνῶν. «Μόνον ἡ κατανόησις τοῦ πλησίον μας», γράφει εἰς τὸ βιβλίον του «Ὁ σημερινὸς κόσμος», «ἡ δικαιοσύνη εἰς τὰς συναλλαγὰς μας καὶ ἡ ἐπιθυμία νὰ βοηθήσωμεν τοὺς συνανθρώπους μας δύνανται νὰ δώσουν διάρκειαν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν καὶ νὰ δημιουργήσουν αἰσθημα ἀσφαλείας εἰς τὸ ἄτομον. Ὄντε ἡ διανόησις, οὐτε αἱ ἐφευρέσεις, οὐτε οἱ θεσμοὶ δύνανται νὰ ὑποκαταστήσουν αὐτὰ τὰ ζωτικώτατα σημεῖα τῆς διαπαιδαγωγήσεως». Διακρίνομεν ἐδῶ μίαν σημαντικὴν συνένωσιν τῆς ὑψηλῆς ἐπιστημονικῆς σκέψεως μετ' ἐνὸς συναισθήματος ἀληθοῦς ἀνθρωπισμοῦ, ἣτις διακρίνει τὸν μεγάλον ἐπιστήμονα καὶ ἄνθρωπον.

Ὁ Ἀϊνστάϊν θεωρεῖ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν καὶ τέχνην ἀφ' ἐνός, καὶ τὸν χριστιανισμὸν ἀφ' ἑτέρου, ὡς βάσεις τῆς ἀναπτύξεως τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Φρονεῖ ὅτι ἀπὸ τῶν συνδυασμῶν τῶν δύο τούτων πηγῶν προήλθον ὄλαι ἐκεῖναι αἱ ἀνθρώπιναι ἀξίαι, ἐφ' ὧν ἐδράζονται αἱ σημεριναὶ κοινωνίαι.

Καὶ πράγματι, ὑπάρχει κάτι τὸ συγκλητικὸν εἰς τὴν διαπίστωσιν ὅτι ὁ Ἀϊνστάϊν, καίτοι ἐκπρόσωπος θετικῆς ἐπιστήμης, ὀμιλεῖ μετὰ τόσον μεγάλην ἐκτιμῆσεως καὶ σεβασμοῦ διὰ τὰ κλασσικὰ γράμματα καὶ τὸν χριστιανισμὸν, διὰ τὸν ἑλληνοχριστιανικὸν πολιτισμὸν. Ἀναγνωρίζει τὴν ἀξίαν τῆς μορφώσεως πρῶτον τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀνθρώπου καὶ ὄστερον ὡς ἐιδικῶν, καὶ ἰδανικὰ τῆς παιδείας θεωρεῖ τὰ ὑπὸ τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ ὑπαγορευόμενα, ἣτοι τὴν μὀρφωσιν τῶν νέων ὡς ἀνθρώπων καὶ ὡς τελείων πολιτῶν. Τοσοῦτω μᾶλλον, κατ' ὅσον εἰς τὴν ἐποχὴν μας παρατηρεῖται ἀκατάσχετος ἡ κλίσις πρὸς τὰς θετικὰς ἐπιστήμας καὶ κατάφορος ἡ ὑπερτίμησις αὐτῶν καὶ ἡ μονομερὴς καλλιέργειά τῶν. Προσπαθεῖ νὰ φέρῃ πλησιέστερον εἰς τὸ παρὸν τὴν στιγμὴν ἐκείνην τοῦ μέλλοντος, κατὰ τὴν ὁποῖαν δεόν νὰ κατανοήσουν οἱ παντὸς εἰδους ἐπιστήμονες καὶ σοφοὶ τοῦ κόσμου ὅτι μονομερὴς ἀνάπτυξις τοῦ ἐξωτερικοῦ πολιτισμοῦ δυνατὸν νὰ σημάνῃ ποτὲ καὶ τὸ τέλος τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ τῆς χοῆσεως τῶν τρομερῶν ὄλων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀποτελέσματα τῶν προόδων τῆς θετικῆς ἐπιστήμης καὶ τεχνικῆς. Ἀντιθέτως, ἡ παράλληλος ἀνάπτυξις καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ πολιτισμοῦ θὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ἀλληλεγγύην, ἀναγνώρισιν καὶ κατανόησιν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὄλων τῶν ἐθνῶν, θὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸν φόβον ἐνὸς ἐνδεχομένου μηδενισμοῦ καὶ τότε μόνον θὰ τοὺς εἰσαγάγῃ εἰς τὰς εὐρείας λεωφόρους, αἱ ὁποῖαι ὀδηγοῦν εἰς τὴν πραγματικὴν εὐνημερίαν καὶ ἠθικὴν τελειώσιν.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΚΑΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΤΟ ΥΨΗΛΟΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ, ΣΥΝΑΡΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΥΨΗΛΗΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΣΤΑΘΜΗΣ

Ἰπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Seymour E. Harris

ΔΙΑ διαφόρους λόγους, οἱ οἰκονομολόγοι ἐκδηλώνουν ἀπὸ δεκαετίας ἀξαναφόμενον ἐνδιαφέρον διὰ τὰ προβλήματα τῆς ἐκπαίδευσεως, κατὰ τὰ τελευταῖα δὲ ἔτη ἠσυχολήθησαν, μεταξὺ ἄλλων καὶ μετὰ τὰ ἀκόλουθα προβλήματα:

— Τὴν προσφορὰν καὶ τὴν ζήτησιν πτυχιούχων πανεπιστημίων.

— Τὰς σχέσεις μεταξὺ τῆς ἐκπαίδευσεως ἀφ' ἐνός καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, τῆς παραγωγικότητος καὶ τοῦ εἰσοδήματος, ἀφ' ἑτέρου, καὶ τὰς σχέσεις μεταξὺ τῆς ἐκπαίδευσεως καὶ τῆς σχεδιοποιήσεως τῆς οἰκονομίας.

— Τοὺς τρόπους χρηματοδοτήσεως τῆς ἐκπαίδευσεως, ἐνώπιον μιᾶς ζήτησεως ἀξαναφόμενης πολὺ ταχύτερον ἀπὸ τὸν πληθυσμὸν.

— Τὴν ὀρθολογικὴν διεύθυνσιν τῶν σχολικῶν καὶ πανεπιστημιακῶν ἰδρυμάτων πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς συνεχοῦς ἀξήσεως τοῦ συνολικοῦ καὶ κατὰ σπουδάζοντα κόστους.

— Τὴν σχέσηιν μεταξὺ τῆς κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν γονέων τῶν μαθητῶν, καὶ τῆς φοιτήσεως εἰς ἰδρύματα τῆς μέσης καὶ ἀνωτάτης ἐκπαίδευσεως.

— Τὴν ἐξέλιξιν τῆς ζήτησεως παιδείας τόσον ὡς ἐπενδύσεως, ὅσον καὶ ὡς ἀγαθοῦ καταναλώσεως.

ΚΑΤΑ γενικὸν κανόνα, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι αἱ χῶραι, αἱ ὁποῖαι διαθέτουν μεγάλα μέσα ἐκπαίδευσεως ἔχουν ἐπίσης ἀρετὰ ὑψηλὸν εἰσόδημα κατὰ κάτοικον. Εἶναι π.χ. φανερὸν ὅτι αἱ Ἡνωμ. Πολιτεῖαι ἔχουν τὸ ὑψηλότερον ἐπίπεδον ἐκπαίδευσεως καὶ, ἐπὶ τῶν διαφόρων βάσεων, φαίνεται ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι ὀπερισσότερον μορφωμένος λαός, ἐνῶ ἐπίσης ἔχουν τὸ ὑψηλότερον κατὰ κάτοικον εἰσόδημα.

Δὲν πρέπει, ἐν τούτοις, νὰ ὑπερβάλλεται ὄντε ἡ εἰς τὸν τομέα αὐτὸν ὑπεροχὴ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, ὄντε ἡ σημασία τῆς σχέσεως μεταξὺ ἐπίπεδον ἐκπαίδευσεως καὶ εἰσοδήματος. Ἐὰν ληφθῇ ὡς βάσις τὸ ποσοστὸν τῶν φοιτῶντων εἰς τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀτόμων τὰ ὁποῖα ἀνήκουν εἰς τὴν ὀμάδα αὐτὴν ἡλικίας (17—21 ἐτῶν), αἱ Ἡνωμ. Πολιτεῖαι ὑπερέχουν ἀσφαλῶς τῶν χωρῶν τῆς Δυτ. Ἐυρώπης κατ' ἀναλογία 8 πρὸς 1 ἢ ἀκριβέστερον 32 πρὸς 4 (ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἄλλωστε ἡ ὑπεροχὴ αὐτῆς περιορίζεται ταχέως ἐν συγκρίσει πρὸς ὀρισμένας χῶρας, ἰδίως τὴν Γαλλίαν). Πάντως, ἐὰν ἡ σύγκρισις περιορισθῇ ἐπὶ τῆς ἀναλογίας τῶν νέων ἡλικίας 17 ἔως 21 ἐτῶν ἢ 21 ἔως 24, οἱ ὁποῖοι φοιτοῦν εἰς τὴν ἀνω-

τάτην ἐκπαίδευσιν, τὸ πλεόνασμα τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ἐναντι τῶν χωρῶν τοῦ Ο.Ο.Σ.Α. περιορίζεται εἰς 3 πρὸς 1. Ἄλλωστε, ὡς πρὸς τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα, ἡ ὑπεροχὴ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν εἶναι 2 πρὸς 1 περίπου, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς χῶρας τῆς Βορείου Ἐυρώπης καὶ τὴν Γαλλίαν, καὶ 3 πρὸς 1 περίπου ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ σύνολον τῶν χωρῶν τῆς Δυτ. Ἐυρώπης.

Σπάταλος ὑπερμόρφωσις εἰς ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα

Σημειοῦται ἐπίσης ὅτι εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτεῖας μέγα μέρος τῆς ἐκπαίδευσεως «σπαταλεῖται» ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ὀπάχει τάσις ὑπερμόρφωσεως κυρίως εἰς τὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα. Ἄλλοτε ἦσαν ἀρετὰ δύο ἔτη σπουδῶν μετὰ τὴν μέσην ἐκπαίδευσιν διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τις τὸ δικαίωμα νὰ διδάσκη εἰς τὰ ἀμερικανικὰ σχολεῖα. Τώρα χοιείζονται κατὰ μέσον ὄρον τέσσαρα. Ὄν ἱατροί, οἱ ὁποῖοι πρὸς μίαν γενεὰς ἠρχίζον τὴν ἀσκήσιν τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν μετὰ 18 ἔτη σπουδῶν, σήμερον σπουδάζουν ἐπὶ 21—24 ἔτη. Ὄιαδήποτε καὶ ἐὰν εἶνε ἐπὶ τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τὰ πλεονεκτήματα τῆς μεγαλυτέρας σπουδῆς, ἡ ὑπερμόρφωσις αὐτῆ ὡς ἐπένδυσις ἀντιπροσωπεύει κάποιαν σπατάλην. Ἐπὶ πλέον, ἡ ὑπερμόρφωσις εἶναι δαπανηρὰ, διότι, ἐνώπιον τῶν ἀπαιτήσεων αὐτῶν, οἱ πιθανοὶ ὑποψήφιοι ἀπογοητεύονται (π.χ. εἰς τὴν ἱατρικὴν).

Ἄπὸ τινῶν ἐτῶν, οἱ οἰκονομολόγοι ἔχουν τὴν τάσιν νὰ καθορίζουν ἐξαιρετικῶς ἀκριβεῖς σχέσεις μεταξὺ τῆς ἐκπαίδευσεως ἀφ' ἐνός καὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἀφ' ἑτέρου εἰς Ἡνωμ. Πολιτεῖας. Ἐν τούτοις, ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος, ἡ ἀξήσις τῆς παραγωγικότητος καὶ τὸ ὑψηλὸν κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα δὲν ὀφείλονται μόνον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ εἰς τὸ μέγεθος τῶν πόρων, τὴν ἀρμοδιότητα τῶν στελεχῶν, τὴν πρόοδον τῆς τεχνικῆς, τὴν ἔκτασιν τῆς ζῶνης ἐλευθέρως συναλλαγῆς, εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ χῶρα οὐδέποτε ὑπέστη ἐπιδρομὴν καὶ εἰς τὸν μεγάλον ὀλον τὸν ὁποῖον παίζει τὸ κεφάλαιον. Ἡ ἐξαιρετικῶς στενὴ συσχέτισις, ἡ ὁποῖα φαίνεται νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου καὶ τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος ἐνδέχεται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς πλάνην. Ἐὰν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ μεγάλη μορφοῦσις ὀδηγεῖ εἰς ἀξήσιν τῶν εἰσοδημάτων, δύνανται ἐπίσης νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἡ ἀξήσις τῶν εἰσοδημάτων ἐπιδοῦ εὐμενῶς ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς ἐκπαίδευσεως. Ὁ Πρόεδρος Κέννετυ εἶχεν ἀποδώσει τὰ 40% τῆς ἀξήσεως τῆς παραγωγικότητος εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ἐκπαίδευσεως.

Οἱ οἰκονομολόγοι, κυρίως εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτεῖας, ἐνδια-

φέρονται όλον περισοτέον διά τήν σύγκρισιν μεταξὺ τῆς ἀποδόσεως τῶν συμπληρωματικῶν ἐπενδύσεων εἰς ὑλικόν κεφάλαιον καί τῆς ἀποδόσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἐπενδύσεως. Εἰδικώτερον, ἐπιζητοῦν νά εὑρουν τὰς ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήματα, ὡς τὸ ἀκόλουθον: ἐποία σχέσις δύναιτο νά ἀναμείνεται ἀπὸ τήν ἐπὶ πλέον ἐπένδυσιν 1 ἢ 100 ἑκατ. δολλαρίων εἰς ἀνθρώπινον κεφάλαιον, δηλ. ἐκπαίδευσιν καί ἔρευναν, ἐν σχέσει πρὸς ἐκείνην μῆς ὁμάδος ἐπενδύσεως ἀπὸ μορφῆν ὑλικῶν πόρων; Τὸ συμπέρασμα εἶναι συγνὰ ὅτι γί ν ο ν τ α ι μ ε γ ἀ λ α ι ε π ε ν δ ὄ σ ε ι ς εἰς ὑ λ ι κ ὸ ν κ ε φ ἄ λ α ι ο ν κ α ἰ ὄ χ ι ἄ ρ κ ε τ α ἰ εἰς ἀ ν θ ρ ὄ π ι ν ο ν.

Ἐπισημειῶν Ἀμερικανοὶ οἰκονομολόγοι ἔδωσαν, μὲ τὴν βοήθειαν ἀναλόγων μεθόδων, σαφεῖς καὶ γενικῶς αἰσιοδόξους ἀπαντήσεις εἰς τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων μεταξὺ ἐκπαιδύσεως καὶ οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἀσφαλῶς ὅμως, αἱ πρόοδοι τῆς ἐπιστήμης, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν τὸ αὐτοκίνητον, τὸ αεροπλάνον καὶ τὴν πενικιλίνην, ὀφείλονται εἰς τὴν ἀλληλεξάρτησιν τῶν ἐπενδύσεων.

Θετικὴ συσχέτισις

ΕΝ τούτοις, οἰαδήποτε καὶ ἐὰν εἶναι ἡ ἀκριβὴς φύσις τοῦ συνδέσμου μεταξὺ τῶν δύο τομέων, δὲν δύναιται τίς νά ἱδῆ πῶς θὰ ἦτο δυνατόν ν' ἀνηθῆ τὸν ὄλον, τὸν ὁποῖον παίζει ἡ ἐκπαίδευσις εἰς τὴν αὖξησιν τοῦ εισοδήματος. Ἐπάρχει θετικὴ συσχέτισις μεταξὺ τῶν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ σχέσις αὕτη δὲν εἶναι ἐνίοτε σαφής. Ὄψω, εἰς τὴν Ρωσίαν, ὁ βαθμὸς τῆς ἐκπαιδύσεως εἶναι δυσανάλογος μὲ τὸ κατὰ κεφαλὴν εισόδημα. Εἶναι προφανὲς δι' ὑπάρχει σαφῆς σχέσις μεταξὺ ἐκπαιδύσεως καὶ εισοδήματος, ἀλλὰ πρέπει νά ὑπογραμμισθῇ ὅτι ἡ σχέσις αὕτη εἶναι πολλαπλῆ, διότι ἡ ἐκπαίδευσις δὲν εἶναι τὸ μόνον στοιχεῖον τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖ τὸ ὑψηλὸν ἐπίπεδον τῶν εισοδημάτων καὶ προσδιορίζει τὴν πρόδον.

Ἐπ' αὐτοῦ αἱ στατιστικαὶ σχέσεις εἶναι ἐνίοτε παραπλανητικαί. Ὄψω, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, αἱ πτωχότεραι Πολιτεῖαι, αἱ ὁποῖαι διαθέτουν μικρὰ οικονομικὰ μέσα, ἔχουν ἐν τῷ συνόλω τὴν τάσιν νά διαθέτουν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν σχετικῶς ὑψηλὸν ποσοστὸν τοῦ εισοδήματός των. Ἀντιθέτως, εἰς τὴν Ἀντ. Εὐρώπῃν, αἱ μειονεκτοῦσαι χώραι, ὡς ἡ Ἰσπανία, ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Πορτογαλία διαθέτουν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν πολὺ μικρότερον μέρος τοῦ εισοδήματός των ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, τὴν Μεγ. Βρετανίαν καὶ θὰ ἐτοποθετοῦντο εἰς τὴν βᾶσιν τῆς κλίμακος ἐὰν αἱ χώραι κατετάσσοντο βάσει τῆς ἐκτάσεως τῆς καταβαλλομένης προσπαθείας. Ἡ Γερμανία ὅμως ἀποτελεῖ ἑξαίρεσιν, δοθέντος ὅτι αἱ δι' ἐκπαίδευσιν δαπάναι τῆς εἶναι μικραὶ ἐν σχέσει πρὸς τὸ κατὰ κεφαλὴν εισόδημα.

Αἱ ὑπανάπτυκτοι χώραι, ἐντυπωσιασθεῖσαι ἀπὸ τὴν σχέσιν, ἡ ὁποία φαίνεται ὑφισταμένη μεταξὺ τοῦ βαθμοῦ ἐκπαιδύσεως καὶ τοῦ βιοτικῆς ἐπιπέδου, ἐπιδιώκουν τὴν εἰς εὐρείαν κλίμακα ἐπέκτασιν τῆς ἐκπαιδύσεως. Ἐν τούτοις, ἡ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν διάθεσις πόρων, ἡ ἔκτασις τῶν ὁποίων φαίνεται δικαιολογημένη καὶ χρήσιμος εἰς τὰς χώρας, εἰς ἃς τὸ κατὰ κεφαλὴν εισόδημα ἀνέρχεται εἰς 1.000—2.500 δολλάρια, θὰ ἦτο ἴσως ἐντελῶς ἀκαιρός εἰς ἐκεῖνας εἰς ἃς τὸ ἀτομικὸν εισόδημα ποικίλλει μεταξὺ 50 καὶ 300 δολλαρίων.

Τὸ ζήτημα τοῦ κατὰ μονάδα κόστους, εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ περισσότερον παραπλανητικὰ στοιχεῖα τοῦ προβλήματος τῆς ἐκπαιδύσεως. Εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας, εἰς τὰ ἰδρύματα ἀνωτάτης ἐκπαιδύσεως, τὸ κατὰ σπουδαστὴν κόστος εἶναι τριπλάσιον ἢ τετραπλάσιον ἐκείνου τῶν κατωτέρων σχολείων.

Εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐξ ἄλλου, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων, τὸ ὁποῖον ἔχει 100.000 φοιτητάς, τὸ κατὰ μονάδα κόστος εἶναι περίπου τὸ αὐτὸ μὲ τῆς μέσης ἐκπαιδύσεως. Ἀποφασιστικὸν ρόλον φαίνεται νά παίξῃ ἐπ' αὐτοῦ ἡ συνήθεια τῶν φοιτητῶν νά μελετοῦν ἐκτὸς τοῦ πλαισίου τοῦ Πανεπιστημίου.

Τὴ διαπιστοῦνται ἐκ τῆς παραβολῆς τοῦ κατὰ σπουδαστὴν κόστους μὲ τὸ κατὰ κεφαλὴν εισόδημα; Εἰς τὰς πτωχὰς πολιτείας τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τὸ κατὰ μονάδα κόστος εἶναι σχετικῶς ὑψηλόν, τοῦτο δὲ δύναιται νά ἐξηγηθῇ ὡς ἑξῆς: Ἐὰν τὸ κατὰ κεφαλὴν εισόδημα εἶναι χαμηλόν, τοῦτο ὀφεί-

λεται εἰς τὴν σπάνιν τῶν τοπικῶν πόρων καὶ τὴν μικρὰν τῶν παραγωγικότητα, ἐνῶ τὸ κατὰ μονάδα κόστος τῆς ἐκπαιδύσεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοὺς οἰκονομικοὺς παράγοντας ὀλοκλήρου τῆς χώρας, κυρίως εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὰς ἀμοιβὰς τοῦ καθηγητικῆς προσωπικοῦ, τὸν τεχνικὸν ἐξοπλισμὸν κλπ.

Εὐθηνὴ καὶ ἀκριβὴ ἀνωτάτη παιδεία

ΤΑ συμπεράσματα τῆς παραβολῆς τῆς Ἀντ. Εὐρώπης μὲ τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας εἶναι ἐκπληκτικά. Εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ κατὰ μονάδα κόστος τῆς ἀνωτάτης ἐκπαιδύσεως εἶναι ἐξαιρετικῶς χαμηλὸν ἀκόμη καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ κατὰ κεφαλὴν εισόδημα. Εἰς τὴν Μεγ. Βρετανίαν, ἂν καὶ τὸ κατὰ κεφαλὴν εισόδημα δὲν φθάνῃ οὔτε τὸ ἦμισυ τοῦ ἀμερικανικοῦ, τὸ κατὰ σπουδαστὴν κόστος εἰς τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν εἶναι ὅσον καὶ εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας, ἐὰν ὄχι καὶ μεγαλύτερον. Ἡ ἀνωτάτη ἐκπαίδευσις εἶναι ἐκεῖ ἀναμφισβητήτως δαπανηρά.

Τίθεται τὸ ἐρώτημα: Εἶναι προτιμότερον νά ἐπιχορηγοῦνται ἀπ' εὐθείας τὰ ἰδρύματα ἀνωτάτης ἐκπαιδύσεως, νά μειοῦται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ καθαρὸν κόστος τῆς λειτουργίας των καὶ συνεπῶς τὰ ἔξοδα τὰ ὁποῖα καταβάλλουν οἱ σπουδασταί, ἢ νά ζητηθῆται ἀπὸ αὐτοὺς μία συμμετοχὴ πλησιάζουσα περισσότερον τὸ πραγματικὸν κόστος καὶ νά χορηγοῦνται ὑποτροφίαι βάσει τῶν ἀναγκῶν καὶ ἱκανοτήτων ἐκάστου; Προτιμῶ τὴν λύσιν, ἡ ὁποία συνίσταται εἰς τὴν εἰσπραξίν των δαπανῶν φοιτήσεως, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀνήρχοντο π.χ. εἰς 1.000 δολλάρια εἰς Ἡν. Πολιτείας καὶ Μεγ. Βρετανίαν καὶ τὴν χορήγησιν ὑποτροφιῶν βάσει τῆς οικονομικῆς καταστάσεως τοῦ σπουδαστοῦ. Τὸ σημερινὸν σύστημα συνεπάγεται ἀσκόπους δαπάναις, διότι π ο λ λ ο ἰ σ π ο υ δ α σ τ α ἰ λ α μ β ἄ ν ο υ ν ἐ π ι χ ο ρ η γ ἦ σ ε ι ς τ ὶ ν ὅ π ο ἴ ω ν δ ὲ ν ἔ χ ο υ ν ἀ ν ἄ ρ κ η τ ἠ ν καὶ ο ὅ τ ω π λ ο ὄ σ ι ο ἰ ἐ π ι χ ο ρ η γ ο ὦ ν τ α ἰ ἀ π ὸ π τ ω χ ο ὄ ς.

Ἐνα ἀπὸ τὰ παράδοξα τῆς ἀνωτάτης ἐκπαιδύσεως εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας εἶναι ὅτι, ἀπ' ἐνός, ἄνω τῶν 40% τῶν ἀποφοιτῶντων ἐκ τῆς μέσης ἐκπαιδύσεως ἐγγράφονται εἰς τὴν ἀνωτάτην — δηλ. πολλοὶ — ἀπ' ἐτέρου, τὰ κεφάλαια τὰ ὁποῖα διατίθενται διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς εἶναι μικρά. Ἐνῶ αἱ τρέχουσαι ἐπιβαρύνσεις τῶν ἰδρυμάτων ἀνέρχονται εἰς 5 περίπου δισεκατ. δολλάρια, τὸ ὕψος τῶν δαπανῶν τῆς φοιτήσεως αἱ ὁποῖα καταβάλλονται ἀπὸ τοὺς σπουδαστάς κυμαίνονται μεταξὺ 1—1.5 δισεκ. δολλ. Παρὰ τὸν ἐκδημοκρατισμὸν τῆς Ἀνωτ. Ἐκπαιδύσεως εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας, τὸ ὕψος τῶν ὑποτροφιῶν μόλις φθάνει τὰ 150 περίπου ἑκατ. δηλ. περίπου τὰ 2,5% τῶν βαρῶν τῶν γονέων καὶ τῶν σπουδαστῶν. Γενικῶς, αἱ χώραι τῆς Ἀντικῆς Εὐρώπης ἐνδιαφέρονται περισσότερον διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ σπουδαστοῦ ἀπὸ κάθε ἐμπόδιον οικονομικοῦ χαρακτήρος.

Πρέπει ὅμως νά προστεθῇ ὅτι διὰ διαφόρων διευκολύνσεων οἱ Ἀμερικανοὶ φοιτηταὶ βεβαίως ἐξασφαλίζουν πολλὰς ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων δολλαρίων ἐπὶ πλέον.

Πολλὰ τὰ προβλήματα

ΠΟΛΛΑ λεπτὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν τὰς οικονομικὰς πλευρὰς τῆς ἐκπαιδύσεως, δὲν ἔχουν εἰσέτι λυθῆ.

—Ποῖα εἶναι ἡ ἀπαιτούμενη «ποσότης ἐκπαιδύσεως» (καὶ εἰς ποῖον ἐπίπεδον) διὰ νά ἀνταποκριθῆ πρὸς τοὺς σκοποὺς τῆς ἀναπτύξεως καὶ τὰς προβλεπομένας ἀνάγκας εἰς ἐργατικὸν δυναμικόν;

—Πῶς εἶναι δυνατόν νά συμβιβασθῇ ἡ σχεδιοποίησις τῆς ἐκπαιδύσεως μὲ τὴν οικονομικὴν σχεδιοποίησιν;

—Πόσα στελέχη πρέπει νά ἰδημοουργηθοῦν διὰ νά ἀνταποκριθῶν πρὸς τὰ οικονομικὰ ἰσχύρια καὶ τὰς εἰς ἐργατικὸν δυναμικὸν ἀνάγκας, τὰς ὁποίας συνεπάγονται ταῦτα;

—Ἐπάρχει φόβος ἐλλείψεως προσωπικοῦ ἀνωτέρας ἐιδιεύσεως, ἀκόμη καὶ ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν πτυχιούχων τῶν «κολλεγίων» φθάσῃ τὸ 1 ἑκατομμύριον ἢ καὶ περισσότερον κατ' ἔτος, ὅπως θὰ συμβαίη εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας ἀπὸ τοῦ 1970;

Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας, ἂν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν πτυ-

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ ΕΙΣ ΤΕΧΕΡΑΝΗΝ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΙΟΣ τοῦ Σάχη τῆς Περσίας ἐδήλωσεν ὅτι ὁ πρόεδρος Ντέ Γκόλ, ὁ πρόεδρος Τζόνσον, ἡ βασιλισσα Ἐλισάβετ καὶ ὁ Σοβιετικὸς πρόεδρος κ. Ἀναστάς Μιχογιάν περιλαμβάνονται μεταξὺ τῶν 100 καὶ πλέον ἀρχηγῶν κρατῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπεστήριξαν θερμῶς τὴν σχεδιαζομένην σύγκλησιν Παγκοσμίου Διασκέψεως Ἀναλφαθητισμοῦ εἰς Τεχεράνην τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον.

Ὁ ἐκπρόσωπος κ. Σαφά, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐπίσης γενικὸς γραμματεὺς τῆς περσικῆς ἐθνικῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν καταπολέμησιν τοῦ ἀναλφαθητισμοῦ, ἐπέστρεψεν εἰς Τεχεράνην κατόπιν τῶν συνομιλιῶν, πῶς εἶχε μὲ ἀρμοδίους τῆς «Οὐνέσκο», διὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς διασκέψεως αὐτῆς.

Εἰς συνέντευξίν του πρὸς τοὺς δημοσιογράφους, ὁ κ. Σαφά ἐδήλωσεν ὅτι, ὡς ἀναμένει ἡ κυβέρνησις τῆς χώρας του, 113 — 114 ὑπουργοὶ τῆς Παιδείας, συνοδευόμενοι ὑπὸ 700 περίπου ἐμπειρογνομόνων, θὰ παραστοῦν εἰς τὴν διάσκεψιν, πῶς προβλέπεται ὅτι θὰ εἶναι ἡ μεγαλύτερα ἀπὸ ὅσας συνεκλήθησαν μέχρι σήμερον εἰς Τεχεράνην.

Ἡ διάσκεψις, ἡ ὁποία ὑποστηρίζεται πλήρως ἀπὸ τὴν

χιούχων «κολλεγίων» αὐξάνεται, τὸ εισόδημα τῶν ὑπερβαίνει ἀκόμη ἐκείνου τῶν ἀποφοίτων τῆς Μέσης Ἐκπαιδύσεως, σχεδὸν ὅσον καὶ εἰς τὴν προηγούμενην γενεάν.

Μειονεκτήματα καὶ σπατάλα

Οἱ οἰκονομολόγοι ἐνδιαφέρονται ὅλον ἐπιπλέον περισσοτέρον διὰ τὸ πρόβλημα τῶν μειονεκτημάτων καὶ τῆς σπατάλης εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, πῶς ὀφείλονται κυρίως εἰς τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν εἰς τὴν εἰδικὴν ὀργάνωσιν τοῦ τομέως αὐτοῦ.

Ἴδου μερικὰ σπατάλαι, τὰς ὁποίας συνεπάγεται τὸ σύστημα ἐκπαιδύσεως:

—Ἡ ἀτέλεια τῶν μεθόδων εἰσαγωγῆς τῶν ὑποψηφίων ὀδηγεῖ εἰς πολλὰς ἐγκαταλείψεις τῶν σπουδῶν. Δίδεται μεγάλη σημασία εἰς τὰ «τέστ» ἱκανότητος καὶ ὄχι ἀρχετὴ εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῶν σπουδῶν τῶν ὑποψηφίων εἰς τὰς κατωτέρας βαθμίδας τῆς ἐκπαιδύσεως.

—Ἐλλείπει καταλλήλου προσανατολισμοῦ, οἱ φοιτηταὶ δὲν ἐκλέγουν ἐπιτυχῶς τὸ ἴδρυμα εἰς τὸ ὁποῖον θὰ φοιτήσουν ὡς καὶ τὸ πρόγραμμα μελετῶν των, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συνεπάγεται δαπάναις. Π.χ., εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας, μόνον ἕνας ἐπὶ πέντε φοιτητῶν ἀποπερατώνει τὴν σχολὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἐνεγράφη ἀρχικῶς.

—Τὸ γεγονός ὅτι οἱ προικισμένοι νέοι δὲν συνεχίζουν τὰς σπουδὰς των, εἴτε λόγω οικονομικῶν ἐμποδίων, εἴτε λόγω ἐλλείψεως κινήτρων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον προκαλεῖ ἐπίσης τε-

«Οὐνέσκο», θὰ συνέλθῃ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Παγκοσμίου Ὄργανισμοῦ, αἱ δὲ δαπάναι αὐτῆς θὰ καταβληθοῦν ὑπὸ τῆς περσικῆς κυβερνήσεως.

700 ἑκατομμύρια ἀναλφάβητοι

ΤΟ ἐν τέταρτον περίου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γῆς, ἤτοι περὶ τὰ 700 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι, καὶ πρόκειται κατὰ βᾶσιν περὶ ἐνγλήκων, δὲν γνωρίζουν γραφὴν οὔτε ἀνάγνωσιν, στερούμενοι οὕτω τοῦ προνομίου τῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὸν κόσμον τῶν ἰδεῶν καὶ ἐξελίξεων. Τὰ 450 ἑκατομμύρια ἐξ αὐτῶν τῶν ἀναλφαβητῶν εὐρίσκονται εἰς χώρας τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς. Ἐξ ἄλλου, εἰς 85 κράτη τῶν ὡς ἄνω περιοχῶν ἀπὸ 206 ἑκατομμύρια παιδιὰ σχολικῆς ἡλικίας, μόνον 110 ἑκατομ. παρηκολούθουν ἴτὸ 1960 μαθήματα δημοτικῆς, συμφῶνως πρὸς τὴν σχετικὴν μελέτην τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν. Ἐὰν δὲ ἡ ὡς ἄνω ἀναλογία αὕτη δὲν μετα-

ραστὴν σπατάλην.

ΕΝ συμπεράσματι, πολὺ ἀπέχομεν ἀπὸ τοῦ νά ἔχομεν λύσει ὅλα τὰ προβλήματα πῶς θέτει ἡ σχέσις μεταξὺ ἐκπαιδύσεως καὶ οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις συμβάλλει εἰς τὴν οικονομικὴν πρόδον. Ἀλλὰ εἰς ποῖαν ἔκτασιν; Μερικὰ σημεῖα παραμένουν σκοτεινά, δὲν γνωρίζομεν ἀκόμη τὴν σημασίαν τὴν ὁποῖαν πρέπει νά δώσωμεν εἰς ἄλλους, πλὴν τῆς ἐκπαιδύσεως, παράγοντας οἱ ὁποῖοι συμβάλλουν εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ τὰς μεταξὺ αὐτῶν συσχετίσεις.

Ἐν ὀλίγοις, αἱ οικονομικαὶ πλευραὶ τῆς ἐκπαιδύσεως ἀποτελοῦν θέμα μεγάλων ἀντιθέσεων. Εἶχε εἰς τὸ παρελθὸν ὑποτιμηθῆ ἡ συμβολὴ τῆς ἐκπαιδύσεως εἰς τὴν οικονομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν αὖξησιν τοῦ εισοδήματος. Δοθέντος ὅτι τὸ κόστος τῆς ἐκπαιδύσεως αὐξάνεται συνεχῶς, δὲν θὰ ἔπρεπε νά ἀσκοληθῶμεν περισσοτέρον μὲ τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα θέτει ἡ σπατάλη, καὶ νά ἐπιδιώξωμεν νά καταργήσωμεν τοὺς ἀδίκους τρόπους σχηματισμοῦ τῶν τιμῶν τῆς ἐκπαιδύσεως πῶς προκαλοῦν ὑπερβολικὰς δαπάναις ἢ νά ἐπιδιώξωμεν τὴν κατάργησιν τῶν μὴ ἀναγκαίων ἐπιχορηγήσεων; Ἀνάμειθα, πάντως, νά εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις συμβάλλει σημαντικῶς εἰς τὴν αὖξησιν τοῦ εισοδήματος, ἔστω καὶ ἐὰν ὑπάρχουν διαφορὰν ὡς πρὸς τὴν ἀκριβῆ ἐκτασιν τοῦ ρόλου τῆς ἢ ἐὰν εἶναι ἀδύνατος ὁ μὲ ἀκριβῆ ἀκαθορισμὸς τῆς ἐκτάσεως ταύτης.

(Ὁξ. Ταχυδρόμος)

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ

βληθῆ πρός τὸ καλύτερον οὐσιωδῶς κατὰ τὰ προσεχῆ ἔτη, ὑπολογίζεται ὅτι εἰς τοὺς ἀναλφάβητους τοῦ κόσμου θὰ προστίθενται κατ' ἔτος 20—25 ἑκατ. νέοι ἀναλφάβητοι, μόνον ἐκ τῶν ἐν λόγῳ περιοχῶν.

Ἐπομένως, πέραν τῶν πολιτικῶν καὶ ἰδεολογικῶν προβλημάτων του, ὁ Ὄργανισμὸς Ἠνωμένων Ἐθνῶν ἐντὸς τοῦ πνεύματος τοῦ ἰδρυτικοῦ του Χάρτου, ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ θέματα ὡς τὸ ἀνωτέρω, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ ἰδιαίτερον συντονισμὸν καὶ διεθνή συνεργασίαν, προκειμένου νὰ ἐπιτευχθοῦν θετικά ἀποτελέσματα. Ἡδῆ ὁ ἀναλφάβητισμὸς συμπεριλαμβάνεται ὡς θέμα εἰς τὴν προσορηνὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς τρεχοῦσης Γενικῆς Συνελεύσεως, καὶ ὅταν αἱ πολιτικαὶ ἐθίδες κοπᾶσιν ἢ εὑθουν μίαν συμβατικὴν λύσιν, θὰ συζητηθῆ ὡς ἀναμένεται καὶ αὐτὸ μαζὶ μεῖς ἄλλα θέματα, τὰ ὁποῖα δίδουν οὐσιώδη χαρακτῆρα εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ Ο.Η.Ε.

Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1961 ἢ 16ῃ Γενικῇ Συνέλευσιν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν υἰοθέτησεν ἀπόφασιν ἐπὶ τῆς συνεργασίας τῶν κρατῶν-μελῶν εἰς τὴν προσπάθειαν ἐξαλείψεως τοῦ ἀναλφάβητισμοῦ ἀνὰ τὸν κόσμον, καὶ δι' αὐτῆς ἐκλήθη ἡ Οὐνέσκο — Ἐκπαιδευτικὸς, Ἐπιστημονικὸς καὶ Μορφωτικὸς Ὄργανισμὸς τοῦ Ο.Η.Ε. — νὰ ἐκπονήσῃ σχετικὴν μελέτην, ἀποβλέπουσαν πλεον συγκροτημένως εἰς τὸ νὰ δώσῃ τὴν πλήρη εἰκόνα τοῦ προβλήματος, καθὼς καὶ νὰ προτείνῃ μέτρα διὰ τὸν παγκόσμιον ἀγῶνα κατὰ τοῦ ἀναλφάβητισμοῦ. Καὶ συνεχίσθη ἡ συζήτησις εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν διὰ τὰ ἐγκριθῆ τὸ 1963 μίᾳ νέα ἀπόφασιν, προσθέτουσα νέαν δραστηριότητα εἰς τὴν ὅλην προσπάθειαν καὶ καλοῦσα τὸν Γενικὸν Γραμματέα τῶν Ἠν. Ἐθνῶν ὅπως ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν διαφόρων ἄλλων ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν τοῦ Ο.Η.Ε. ὑποβάλῃ εἰς τὴν σημερινὴν Γενικὴν Συνέλευσιν ἔκθεσιν ἀναφορικῶς μετὰ τὰ μέσα καὶ μεθόδους καταπολεμήσεως τοῦ ἀναλφάβητισμοῦ διεθνῶς.

Ὁ κ. Οὐ Θάντ ὑπέβαλεν ἤδη τὴν ἔκθεσιν του αὐτήν, ἢ ὁποῖα εἰς τὰς 40 σελίδας τῆς παρουσιάζει τὰς διαστάσεις τοῦ προβλήματος καὶ τὸ σπουδαιότερον, διαγράφει τὴν τετραστίαν εὐθύνην τῶν κυβερνήσεων τῶν διαφόρων χωρῶν ἔναντι τοῦ ἀναλφάβητισμοῦ, ὁ ὁποῖος εἰς τὸν σημερινὸν κόσμον, ὀρθῶς χαρακτηρίζομενον ὡς κόσμον τῶν ἐδικῶν γνώσεων, παίζει τεράστιον ἀρνητικὸν ρόλον ὄχι μόνον εἰς τὴν πρόοδον τῶν κρατῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς σχέσεις των, δεδομένου ὅτι αἱ ἀναλφάβητοι μᾶζαι καθίστανται πρόσφορος λεία ἰδεῶν, πολιτικῶν κυρίως, ὄχι πάντοτε καλῶν καὶ συχνότερον κακῶν. Τὸ πρόβλημα δηλαδὴ τοῦ ἀναλφάβητισμοῦ τίθεται εἰς τὴν πραγματικὴν του βάσιν, τὴν βαθυτέραν, συσχετιζόμενον μετὰ τὴν πρόοδον καὶ τὸν ἐκπολιτισμὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁβτῶ, ἀναφέρεται εἰσαγωγικῶς εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ κ. Οὐ Θάντ ὅτι ἐκ σχετικῆς ἐρεῦνης ἀποδεικνύεται ὅτι ἀνὰ τὸν κόσμον οἱ κίνδυνοι τοῦ ἀναλφάβητισμοῦ διὰ τὴν οἰκο-

νομίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν καὶ ἠθικὴν πρόοδον τῶν κρατῶν γενικῶς, εἶναι περισσότερον ἀντιληπτοὶ σήμερον ἀπὸ ἄλλοτε. Κράτη εἰς τὰ ὁποῖα ὁ ἀναλφάβητισμὸς εἶναι ἀκόμη εὐρέως ἐξηλωμένος ἐντείνουσι τὰς προσπάθειάς των νὰ τὸν περιορίσουν, παρὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀπαιτουμένων οἰκονομικῶν μέσων, πείρας, καταλλήλου προσωπικοῦ καὶ ἐκπαιδευτικοῦ ὕλικου. Ἄλλαι χώραι εὐρίσκονται εἰς τὸ στάδιον τοῦ προγραμματισμοῦ τῶν ἐνεργειῶν των, ἄλλαι ἔχουσι ἀναλάβει ἤδη σχετικὴν ἐκστρατείαν, καὶ ἄλλαι, αἱ ὀλίγαι περισσότερον ἀνεπτυγμέναι, ἔχουσι ἤδη ἰδρύσει ὑπηρεσίας μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν ἀναλφάβητων νὰ ἀποκτήσουσι τὰς γνώσεις, τὰς ὁποίας δὲν ἔχουσι καὶ τοὺς εἶναι ἀπαραίτητοι. Προγράμματα κατὰ τοῦ ἀναλφάβητισμοῦ ἔχουσι ἀρχίσει νὰ θεωροῦνται καὶ νὰ ἀναγνωρίζονται ὡς μέρος τῶν ἐθνικῶν ἀναπτυκτικῶν ἀναπτυκτικῶν ἀναπτυκτικῶν, ἐνῶ, ἐξ ἄλλου, χώραι εἰς τὰς ὁποίας δὲν ὑπάρχει πρόβλημα μαζικοῦ ἀναλφάβητισμοῦ ἀξιάζουσι τὴν τεχνικὴν καὶ οἰκονομικὴν βοήθειάν των πρός ἄλλας χώρας διὰ τὴν καταπολέμησίν του. Δηλαδὴ αἱ συνέπειαι ἐκ τοῦ ἀναλφάβητισμοῦ μετὰ αὐξοῦντα ρυθμὸν γίνονται ἀντιληπταὶ ὑπὸ τῶν διαφόρων κυβερνήσεων, ἰδιωτικῶν ὀργανισμῶν καὶ τῆς κοινῆς γνώμης, γεγονόςς τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ μίαν ἐντονότεραν διεθνῶς δραστηριότητα ἐπὶ τοῦ θέματος.

Εἰς τὴν Ἀφρικὴν

Εἰς τὴν σύσκεψιν τῶν ὑπουργῶν Παιδείας τῶν ἀφρικανικῶν χωρῶν, συγκληθεῖσαν τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς τὴν Ἀκτὴν τοῦ Ἐλεφαντοστοῦ, ἐτονίσθη ἡ σπουδαιότης τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἀναλφάβητων ἐργατῶν, διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγικότητος, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας καὶ τὴν καλύτεραν ἀξιοποίησιν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν. Κατὰ τὸ δευτέρον ἑξαήμερον, ἐξ ἄλλου, τοῦ λήξαντος ἔτους, ἡ Οὐνέσκο ὀργάνωσεν εἰς Ἰνδίαν καὶ Πακιστάν δύο κέντρα ἐρεῦνης καὶ μελέτης τοῦ προβλήματος τοῦ ἀναλφάβητισμοῦ μετὰ τὸν προγραμματισμὸν καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῆς παιδείας τῶν ἐνηλίκων εἰς τὰς δύο αὐτὰς χώρας.

Γενικώτερον, ἡ Οὐνέσκο εἰς σχετικὸν πρόγραμμά της, τὸ ὁποῖον ἔχει τὸν χαρακτῆρα πειραματικῆς προσπάθειας μαζικῆς καταπολεμήσεως τοῦ ἀναλφάβητισμοῦ, προβλέπει τὴν ἀνάληψιν ἐκστρατείας εἰς 8 χώρας διὰ τὴν περίοδον 1966—1968, ἢ ὁποῖα θὰ ἀκολουθηθῆ ὑπὸ μίᾳς διετούς φάσεως ἀναλύσεως καὶ ἐκτιμήσεως τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς.

Τί πρέπει νὰ γίνῃ

Αὐτὸ ὅμως εἶναι ἓνα εἰδικὸν πειραματικὸν σχέδιον, ὡς προαναφέρεται. Ἐνῶ εἰς ἐτέραν μελέτην τῆς Οὐνέσκο, ἀναφερομένην γενικώτερον εἰς τὸ παγκόσμιον πρόβλημα τοῦ ἀναλφάβητισμοῦ, σημειοῦται ὅτι ἡ μεγάλη ἀρχικὴ φάσις τῆς διεθνούς ἐκστρατείας ἐν προκειμένῳ, θὰ πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ, ὅπως, μέχρι τέλους περιπτῶν τῆς τρεχοῦσης δεκαετίας 500 ἑκατ. ἀναλφάβητοι, ἐκ τῶν 700 ἑκατ. Ἀφρικῆν, Ἀσίαν καὶ Λατινικὴν Ἀμερικὴν, τύχουν στοιχειώδους παιδείας. Τοῦτο σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ ὀργανωθῆ ἐκπαιδευσις μεταξὺ ἄλλων διὰ 330 ἑκατ. κατοίκους τῶν ὡς ἄνω περιοχῶν ἡλικίας ἀπὸ 15 ἕως 50 ἐτῶν, μετ' ἐτήσιον κόστος 43 περίπου ἑκατομμύρια δολλάρια. Τετάρτια δηλαδὴ ποσὰ καὶ προσπάθεια γιγαντιαία δι' ἓν ἔργον, τὸ ὁποῖον καθίσταται ἀκόμη δυσκολώτερον εἰς περιοχὰς ὅπου ἡ δημοσία ὑγεία εὐοίκεται εἰς χαμηλὸν ἐπίπεδον.

Ἡ Ἀνθρωπότης ὀδηκῆται ἀναζητεῖ ΜΙΑΝ ΚΑΛΥΤΕΡΑΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΝ

Εἶναι πραγματικὰ συγκινητικὴ—δραματικὴ, θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ—ἡ ἀγωνιώδης προσπάθεια πὸν καταβάλλεται εἰς ὅλα τὰ μῆκη καὶ πλάτη τῆς ὑφῆλιου, ἀπὸ ὅλους τοὺς λαοὺς, διὰ τὴν ἐπιτύχον μίαν ἀριωτέραν ἐκπαιδευσιν, δι' ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἀτόμων. Χιλιάδες ἐκπαιδευτικῶν, ἀλλὰ καὶ πλήθος μέγα εἰδικῶν ἐπιστημόνων, τεχνικῶν, οἰκονομολόγων, ὑγειολόγων κ.λ.π., ἐρευνοῦν μεθοδικὰ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς τὸ τεράστιον θέμα τῆς Παιδείας, καὶ θέτουσι διαρκῶς εἰς πειραματικὴν ἐφαρμογὴν νέα συστήματα καὶ νέας λύσεις. Μίαν ἀμυδρὰν εἰκόνα τῆς παγκοσμίου αὐτῆς προσπάθειας μᾶς δίδουσι αἱ ἀνταποκρίσεις ἀπὸ διαφόρους χώρας πὸν καταχωρεῖ ἐκάστοτε ἡ «Σύγχρονη Ἐκπαιδευσις» ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον: «Ἡ ἀνθρωπότης ἀναζητεῖ μίαν καλύτεραν ἐκπαιδευσιν».

Εἰς τὴν Μεγ. Βρεταννίαν

Πλωτὰ σχολεῖα καὶ ἐκπαιδευτικὰ κρουαζιέρα

• ΛΟΝΔΙΝΟΝ

ΤΑ ΓΝΩΣΤΑ σκάφη «Νεβόνια» καὶ «Ντιονέρα», τὰ ἀποκαλούμενα «πλωτὰ σχολεῖα», μετέφεραν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς χρησιμοποίησεως των ὡς σχολεῖων — τὸ 1961 — 6.000 μαθητὰς. Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς τὸ 1964 ἠδῆξήθη εἰς 30.000 ἀγόρια καὶ κορίτσια, ἐκ τῶν ὁποίων 1.783 δὲν προήρχοντο ἀπὸ τὴν Βρεταννίαν, ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλας χώρας. Ἡ ἡλικία τῶν μαθητῶν κυμαίνεται μετὰ 12 καὶ 18 ἐτῶν, μολοντί κατὰ καιροὺς ὀργανώνονται ἐκπαιδευτικὰ κρουαζιέρα καὶ διὰ παιδιὰ ἡλικίας 10—12 ἐτῶν. Τὰ δρομολόγια τῶν ἐν λόγῳ σκαφῶν δὲν εἶναι πάντοτε τὰ ἴδια, ὅπως καὶ τὰ ναῦλα τῶν μαθητῶν, τὰ ὁποῖα κυμαίνονται ἀπὸ 28 λίρας διὰ μίαν κρουαζιέραν διαρκείας δέκα ἡμερῶν εἰς τὴν Δανίαν καὶ Γερμανίαν, ἕως 49 λίρας δι' ἓνα ταξίδι διαρκείας 18 ἡμερῶν εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν. Καὶ εἰς τὰ δύο σκάφη ὑπάρχει μίᾳ μικρὰ μόνιμος Ἐπιτροπὴ Ἐκπαιδεύσεως. Αἱ ὀμάδες τῶν μαθητῶν ἐπιβαίνουν τοῦ σκάφους, συνοδευόμενοι ἀπὸ τοὺς διδασκάλους των. Οἱ διδάσκαλοι ταξιδεῦνται δωρεάν καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἐκπαιδευτικὸν προσωπικόν, πὸν εἶναι ὑπεύθυνον ἔναντι τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ σκάφους. Τὸ πρόγραμμα μαθημάτων τῶν σκαφῶν διαφέρει ἐλαφρῶς καὶ τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν διάρκειαν καὶ τὸν τύπον τῆς κρουαζιέρας.

Συνήθως τὰ παιδιὰ σηκώνονται εἰς τὰς 7 π.μ. Ἀκολουθοῦν διαλέξεις, προβολὴ μορφωτικῶν ταινιῶν, μελέτη, παιχνίδια καταστροφῆς, γυμναστικὴ. Αὐτὰ τελειοῦν ἕως τὸ μεσημέρι. Τὸ ἀπόγευμα τὰ παιδιὰ ἀπασχολοῦνται ἀπὸ τὰς 2 — 4. Ὅλα τὰ παιδιὰ ἐπισκέπτονται τὴν γέφυραν, καὶ

τὰ ἀγόρια τὸ μηχανοστάσιον. Μετὰ τὸ δείπνον ἔχει τραγούδι, μουσικὴ καὶ χορὸ. Εἰς τὰς 10 π.μ. τὰ φῶτα σβήνουν καὶ ὅλοι πηγαίνουν διὰ τὴν κοιμηθῶν. Πρὶν φθάσῃ τὸ σκάφος εἰς ἓνα λιμάνι, τὰ παιδιὰ ἐνημερώνονται σχετικῶς μετὰ τὰς ἐξελίξεις καὶ κινηματογραφικὰς προβολὰς καὶ μαθήματα σχετικὰ μετὰ τὴν ἱστορίαν, τὴν οἰκονομίαν, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τοὺς κατοίκους. Εἰς κάθε λιμάνι τὰ παιδιὰ περιοδεύουσι τὴν πόλιν μετὰ εἰδικὸν πούλμαν καὶ ξεναγόν, ἔχουσι δὲ χρόνον διαθέσιμον διὰ τὴν ἀγοράσιν διάφορα ἀναμνηστικὰ ἀντικείμενα καὶ νὰ ἐπισκεφθοῦν τόπους εἰδικῶς ἐνδιαφέροντος. Τὰ σπουδαιότερα ἴσως χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῶν ἐκπαιδευτικῶν αὐτῶν ταξιδίων εἶναι ὅτι τὰ παιδιὰ ζοῦν μαζὶ καὶ τοὺς δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ γνωρισθοῦν μετὰ ἀγόρια καὶ κορίτσια προερχόμενα ἀπὸ διαφόρα περιβάλλοντα καὶ σχολεῖα καὶ ἀπὸ ἄλλας χώρας.

Ἄλλὰ οἱ ἐκπαιδευτικὲς αὐτῆς κρουαζιέρας δὲν περιορίζονται μόνον εἰς παιδιὰ 12—18 ἐτῶν. Εἰς τοὺς μεγαλύτερους, πὸν ἔχουσι εὐρύτερα ἐνδιαφέροντα καὶ περισσότερες ἰκανότητες, δίδεται ἡ εὐκαιρία πολλὰ μακροτέρων ταξιδίων, μετὰ σκοποὺς ἐξ ε ρ ε υ ν η τ ι κ ο ῦ ς. Ἡ Βρεταννικὴ Γεωγραφικὴ Ἐταιρία π.χ. παρέχει τὴν ὑποστήριξιν τῆς εἰς 42 ἀποστολὰς γενικῆς φύσεως, ὡς καὶ χρηματικὴν βοήθειαν διὰ τὴν πραγματοποίησιν δώδεκα ὀρειβατικῶν ἀποστολῶν λόγῳ τῶν στενῶν δεσμῶν τῆς μετὰ τὸ Ἰδρυμα Ὅρους Ἐβερεστ. Αἱ ἐξερευνητικαὶ αὐτὰ ὀμάδες προέρχονται ἀπὸ πανεπιστήμια, κολλέγια καὶ σχολεῖα. Ἐφέτος ἡ Ἐταιρία ἔκαμε χορηγήσεις καὶ εἰς τὸ νέον Πανεπιστήμιον τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς. Τὸ ἥμισυ τῶν πανεπιστημιακῶν ἐξερευνητικῶν ἀποστολῶν ἀποτελεῖται ἀπὸ φοιτητὰς, καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἀπὸ

νεαρούς άποφοίτους πανεπιστημίων. Πού όμως θα κατευθυνθούν όλα αυτά άποστολάι; Αί σχολικάί θα κατευθυνθούν κυρίως εις την Ίσλανδίαν και την φινλανδικήν Λαπωνίαν, ή δέ Βρετανική Έξερευνητική Ένωσις Νεανίδων θα επισκεφθή τά νησιά Φαρόες. Πολλά από τά μέλη των έξερευνητικών άποστολών των σχολείων είναι άγόρια και κορίτσια, εις τά όποία έχουν χορηγηθή ύποτροφία ένεκα των έξαιρετικών προσόντων των.

Όμάδες φοιτητών από τó Καίμπριτζ κάνουν έξερευνήσεις εις την Κυρηναϊκήν, εις την Νορθηγίαν, την Γροιλανδίαν και την Περούσιαν και από την Όξφόρδη εις την Βόρειον Περούσιαν και τó 'Αφγανιστάν. Όμάς από τó Πανεπιστήμιον τού Λήδς θα κατευθυνθή εις 'Ιαμαϊκήν και άλλ-

λη εις 'Ισημερινόν. Οι στόχοι, όμως, των έξερευνήσεων δέν είναι μόνον γεωγραφικοί, αρχαιολογικοί, ή ανθρωπολογικοί. Έχουν και την ρομαντικήν των πλευράν. Μία όμάς, π.χ. από τó Αυτοκρατορικόν Κολλέγιον έχει ως στόχον της την ανακάλυψιν ενός παλαιού Ισπανικού έμπορικου λιμένος εις τó Νότιον Μαρόκον, άλλη έν συνδυασμó με άνδρας τού Βασιλικού Ναυτικού και της ΡΑΦ, συνεχίζει τάς έρεύνas της σχετικώς με ένα θυθισμένον αρχαίον έλληνικόν σκάφος, τó όποιον ανέκάλυψε πέρσις έξω από την Μάλταν, και μία τρίτη την έξερεύνησιν ύποβρυχίων σπηλαίων εις την Μεσόγειον. Διά τού τρόπου αútου οι νέοι της Βρετανίας ταξιδεύουν εις όλον τόν κόσμον διά να ετών ανακαλύψουν μόνον των.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΑΒΙΚΗΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΝ

Ένα Πανεπιστήμιον 1.000 έτών έκουγχρονίζεται

• ΚΑΪΡΟΝ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ της 'Αραβικής Δημοκρατίας κ. Νάσερ έγκατέστησε πρό τινος νέον πρύτανιν εις τó Πανεπιστήμιον 'Αλ 'Αζχάρ τού Καΐρου, και τού άνέθεσε να έκουγχρονίση τó μουσουλμανικόν τούτο ίδρυμα, τó όποιον ιδρύθη πρό χιλίων και πλέον έτών.

Τó έργον τού νέου πρυτάνεως Σείχη Χασέν Μααμούν, ήλικίας 70 έτών, είναι τεράστιον, διότι τó 'Αλ 'Αζχάρ, έκτός τού ότι είναι τó παλαιότερον πανεπιστήμιον τού κόσμου, θεωρείται από τούς μουσουλμάνους σοφός ως ή κοιτίς της γνώσεως. Η λειτουργία του ανάγεται εις την έποχην τού Κορανίου και τού προφήτου Μωάμεθ, ή δέ μέθοδος διδασκαλίας είναι παλαιά. Σκοπός τού Πανεπιστημίου ύπήρξεν ή διάδοσις τού Ισλαμισμού με την εκπαίδευσιν διδασκάλων έξ όλων των χωρών τού κόσμου. Αί πρώται σπουδαί τού ίδρύματος τούτου περιορίζοντο εις την θεολογίαν, άλλα με την πάροδον των αιώνων ή Ισλαμική Ιστορία και ή αραβική γλώσσα άπετέλεσαν μέρος της διδασκαλίας.

Τó θέμα τού αρχαιοτάτου τούτου εκπαιδευτικού ιδρύματος ήρχισε να άπασχολή τόν πρόεδρον Νάσερ από τó 1952, την έποχην της επαναστάσεως. Ός ήγέτης τού επαναστατικού καθεστώτος με τάς έντόνους έθνικιστικάς και σοσιαλιστικάς τάσεις και τάς μεγάλας του φιλοδοξίας διά τά 425 εκατ. αραβικού και μουσουλμανικού κόσμου, ήσθάνθη άμέσως την ανάγκην της αναδιορθώσεως τού 'Αλ 'Αζχάρ.

Ό σχετικώς νόμος, ό όποιος έψηφίσθη πρό δύο έτών, πρόέβλεπε πρόγραμμα έκουγχρονισμού με σκοπόν την άνωτέραν θρησκευτικήν εκπαίδευσιν άνθρώπων, οι όποιοι όμως να δύνανται να μετάσχουν εις την κοινωνικήν δραστηριότητα και εις την παραγωγήν, και ταυτοχρόνως να άποτελούν πνευματικών δεσμών με τά αραβικά, Ισλαμικά και ξένα Ιδρύματα. Τó αραβικόν πανεπιστήμιον, έκτός των σχολών Θεολογίας, Ιστορίας και 'Αραβικής Γραμματείας, θα περιλάβη και 'Ιατρικήν σχολήν, Οικονομικάς Έπιστήμας, Σχολήν μηχανικών και Γεωπονίας.

Πρό τινος ιδρύθη διά τάς γυναίκας χωριστή σχολή, άλλα προωθούνται τώρα σχέδια μικτής φοιτήσεως εις όλον τó πανεπιστήμιον.

Η κυβέρνησις της Αιγύπτου έδαπάνησεν ήδη 15 εκατ. δολάρια διά την ίδρυσιν ξενώνος, όστις θα στεγάση φοιτητάς από 54 διαφόρους χώρας. Εις τó πανεπιστήμιον της Αιγύπτου μεταξú των 1.500 φοιτητών ύπάρχουν και 5 Νέγροι από τάς 'Ηνωμ. Πολιτείας.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΝ

Συνδυασμός γενικής μορφώσεως και έπαγγελματικής εκπαιδεύσεως

• ΣΟΦΙΑ

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ, πού άποτελεί μίαν από τάς σπουδαιότερας ύποδομάς κάθε χώρας, περιβάλλεται με ιδιαιτέραν στοργήν εις την σημερινήν Βουλγαρίαν, ή όποία δύναται να ειπεί κανείς, κατώρθωσε να έξαλείψη τελείως τόν αναλφαθητισμόν. Με ίδίαν έπίσης στοργήν περιβάλλονται αι καλά τέχνη και τó θέατρον, ως και όλα αι άλλα πνευματικά εκδηλώσεις, πού συντελούν εις την εδυτέρα πνευματικήν καλλιέργειαν τού βουλγαρικού λαού.

Αδ πρώται βάσεις εις την βουλγαρικήν εκπαίδευσιν άναγονται εις την έποχην των Έλλήνων Ιεραποστόλων Κυρίλλου και Μεθοδίου, πού εισήγαγον, μαζί με τόν Χριστιανισμόν, και τó σλαβικόν ή κυριλλικόν αλφάβητον εις τάς σλαβικάς χώρας τόν 9ον αιώνα. Παρ' όλον όμως πού ή Βουλγαρία ήπέδιδε μεγάλην σημασίαν εις την εκπαίδευσιν, όταν τó 1876 ή χώρα άπληθυνερώθη από τόν τουρκικόν ζυγόν, ύπήρχαν μόνον 1479 κατώτερα σχολεία, εκ των όποιων 72 εις τάς πόλεις και 1407 εις τά χωρία και 50 περίπου προγυμνάσια. Κατά την πρό τού 1939 περίοδον ύπήρχαν εις την Βουλγαρίαν 5.800 κατώτερα σχολεία, 1700 προγυμνάσια, 90 γυμνάσια και άλλα σχολεία μέσης εκπαιδεύσεως, 42 σχολαί ειδικής εκπαιδεύσεως, 4 διδασκαλεία, 1 έμπορικη και 2 γεωργικά σχολαί, 1 ακαδημία μουσικής και 1 καλών τεχνών, καθώς έπίσης και 2 πανεπιστήμια.

Παρ' όλα αυτά, κατά τά έτη 1940—1944 τó ένα τέταρτον και πλέον των χωρών δέν είχαν σχολεία, και κάθε χρόνο 100.000 περίπου παιδιά, μολοντί ή στοιχειώδης εκπαίδευσις ήτο ύποχρεωτική, δέν φοιτούσαν εις τά σχολεία, ένó περισσότεροι από μισό εκατομμύριον ενήλικες ήσαν αναλφάβητοι. Έτσι εις τó τέλος τού 1944 ένας πληθυσμός 1.500.000 ήτο τελείως αναλφάβητος ή ήμιαναλφάβητος.

Σύμφωνα με τά έπίσημα στοιχεία της Βουλγαρικής στατιστικής ύπηρεσίας, έναντι συνόλου 1.072.250 μαθητών τού 1940, φοιτούσαν τó 1957 συνολικώς 1.249.589 μαθηταί, πού έφθασαν τούς 1.613.266 τó 1964. Από τó σύνολον αútó τού έφτετεινού χρόνου (σχολικόν έτος 1963—64), 1.281.684 έφοίτησαν εις τά σχολεία γενικής εκπαιδεύσεως, 162.365 εις τά επαγγελματικά και ειδικά σχολεία (έναντι 10.118 τού 1939—40) και 77.597 έφοίτησαν εις τάς σχολάς άνωτέρας εκπαιδεύσεως (έναντι 10.169 τού έτους 1939—40). Εις κάθε 10.000 κατοίκους αναλογούσαν 1.703 μαθηταί τó 1940, έναντι 1.997 τού 1964, και 16 φοιτηταί έναντι 48 τού 1957 και 96 τó 1963—64.

Διά να καταστή δυνατή ή άνταπόκρισις της βουλγαρικής νεολαίας εις τάς νέας κατευθύνσεις της οικονομίας της χώρας έχρειάσθη να άναμορφωθή εκ βάθρων ή εκπαίδευσις. Και πρώτα-πρώτα τó Σύνταγμα τού 1947, ώρισε (άρθρ.79), ότι δικαίωμα εκπαιδεύσεως έχουν όλοι οι πολίται. Ότι ή εκπαίδευσις είναι λαϊκή και διέπεται από πνεύμα δημοκρατικόν και προοδευτικόν. Ότι αι έθνικαί μειονότητες (τουρκική, άρμενική) έχουν δικαίωμα να διδάσκωνται την μητρικήν των γλώσσαν και να αναπτύσσουν την έθνικην τους παιδείαν, ύποχρεούνται όμως να σπουδάσουν και την βουλγαρικήν γλώσσαν. Ότι τó στοιχειώδης εκπαίδευσις είναι ύποχρεωτική και δωρεάν. Ότι τó σχολεία άνήκουν εις τó κράτος, ή δέ ίδρυσις ιδιωτικών σχολείων είναι δυνατή μόνον διά νόμον και ή λειτουργία των θα τελή πάντοτε υπό τόν έλεγχον τού κράτους. Ότι τó δικαίωμα της εκπαιδεύσεως έξασφαλίζεται με τά σχολεία, τó Ινστιτούτα, τó Πανεπιστήμια, τάς ύποτροφίας και με τάς ειδικάς ένισχύσεις των μαθητών πού διακρίνονται

διά την επίδοσιν των.

Η μεταρρύθμισις εις την εκπαίδευσιν έλαβε την τελικήν της έκφρασιν με τόν νόμον της 3 'Ιουλίου 1959 περί των στενωτάτων δεσμών μεταξú σχολείου και ζωής, και περί της περαιτέρω έξελίξεως της εκπαιδεύσεως εις την λαϊκήν Δημοκρατίαν της Βουλγαρίας.

Σύμφωνα με τόν νόμον αútόν, ή εκπαίδευσις αναδιοργανώθη πλήρως με βάση τόν στενόν σύνδεσμον διδασκαλίας και άγωγής, και την πρακτικήν των εφαρμογών εις τόν τομέα της παραγωγής των προϊόντων. Αντικειμενικός λοιπόν σκοπός τού σχολείου κατέστη ή μόρφωσις των πολιτών και ή άρμονική ανάπτυξις της προσωπικότητός των με την άπόκτησιν των κυριότερων έπιστημονικών γνώσεων, διά την έξασφάλισιν της έξελίξεως των σταδιοδρομίας, καθώς έπίσης ή φυσική άγωγή και ή ήθικη και αισθητική μόρφωσις των.

Η εκπαιδευτική αútη μεταρρύθμισις θεωρείται αληθινή επανάστασις πού άνοίγει νέαν περίοδον εις την έξέλιξιν της δημοσίας εκπαιδεύσεως. Διά πρώτην φοράν εις την Ιστορίαν της, ή εκπαίδευσις εις την Βουλγαρίαν καθιερώνει ως άρχην τόν στενόν σύνδεσμον μεταξú θεωρητικής διδασκαλίας και πρακτικής εφαρμογής, μεταξú γενικής μορφώσεως και επαγγελματικής διδασκαλίας, πού άποσκοπεί εις τó να καταστήση τόν κάθε μαθητήν ικανόν δι' ένα επαγγέλμα. Και ή άρχη αútη έχει εδυστάτην εφαρμογήν. Έτσι, ή εκπαίδευσις έξυπηρετεί καθορισμένον σκοπόν, οι δέ νέοι, έφροδιασμένοι με άροκτάς θεωρητικάς γνώσεις και πρακτικήν προπαρασκευήν, έχουν την δυνατότητα να έξασφαλίσουν μίαν καλήν θέσην εις τήν ζωήν.

Η νέα εκπαιδευτική κατεύθυνσις έξυπηρετείται με πάμπολλα σχολεία και με 46 άνώτατα και άνώτερα Ιδρύματα, πού είναι κατεσπαρμένα εις πολλές επαρχιακάς πόλεις. Η μορφωτική μέριμνα άρχίζει από την προσχολικήν ήλικίαν (3 έως 7 έτών). Κατά τά έπίσημα στοιχεία, τó 1961, ποσοστόν 60% των παιδιών ήλικίας 3 έως 6 έτών φοιτούσαν εις τούς σχολικούς κήπους. Διά τόν έπόμενον χρόνον (1965) προβλέπεται να αύξηθή εις 74% τó ποσοστόν αútó, και θα περιλάβη τó σύνολον των παιδιών τó 1980, με την ίδρυσιν των άπαιτουμένων άκόμη σχολικών κήπων. Διά την στοιχειώδη εκπαίδευσιν ύπάρχουν σχολεία εις κάθε κατοικημένη περιοχή. Διά την μέσην εκπαίδευσιν ύπάρχουν 361 σχολεία. Υπάρχουν έπίσης και νυκτερινά σχολαί διά τούς έργάτας και ύπαλληλους, όπου φοιτούν 29.800 μαθηταί χωρίς να διακόψουν την έργασίαν των. Η επαγγελματική εκπαίδευσις έξυπηρετείται από 463 τεχνικά και επαγγελματικά σχολάς (στατιστική 1962), έναντι 46 τού 1939,όπου φοιτούν 154.414 μαθηταί. Έτσι, οι φοιτώντες εις τάς επαγγελματικάς σχολάς άνέρχονται εις 195 διά κάθε 10.000 κατοίκους. Αί τεχνικά σχολαί περιλαμβάνουν 26 διαφόρους κλάδους, ύποδιαιρούμένους εις 104 ειδικότητας και αι επαγγελματικά σχολαί περιλαμβάνουν 23 κλάδους, ύποδιαιρούμένους εις 265 ειδικότητες.

Τέλος, ή άνωτάτη εκπαίδευσις, ή όποία τó 1944 διέθετε 8 Ιδρύματα άνωτέρων σπουδών, δύο στρατιωτικάς σχολάς και ένα σεμινάριον με σύνολον 11 σχολών, 25 τμημάτων, 15.360 φοιτητών και 554 καθηγητών, ύφηγητών και έπιμελητών, έξυπηρετείται σήμερα από τó Κρατικόν Πανεπιστήμιον με 6 σχολάς και 22 τμήματα, από 7 άνώτερα Ινστιτούτα τεχνικής εκπαιδεύσεως με 12 σχολάς και 57 τμήματα, από 3 άγορικά Ινστιτούτα, με 4 σχολάς και 9 τμήματα, από τρία άνώτερα Ινστιτούτα Ιατρικής με τρεις σχολάς και 3 τμήματα, από μίαν άνωτέραν σχολήν φυσικής άγωγής, από τρία άνώτερα Ινστι-

Αί επικρατούσαι αντιθέσεις εις τόν περίβολον τού 'Αλ 'Αζχάρ και μάλιστα κατά την παρούσαν μεταβατικήν περίοδον, είναι ένα από τά πλέον συναρπαστικά θέματα τού Καΐρου. Τó πανεπιστημιακόν κέντρον είναι τó μέγα τζαμί Φατιμίνι, πού χρονολογείται από τó 972 μ.Χ. Τó γραφείον τού πρυτάνεως εύρίσκειται δίπλα εις την άγοράν, όπου έπι αιώνας οι κελεμιοφόροι άγοράζουν και πωλούν τά πάντα σαντάλια, τάς γλάστρας, τά τηγάνια και τó ψωμί των, ένó σήμερα οι τουρίσταί προμηθεύονται τά διάφορα ένθύμια. Ό νέος χώρος επέκτάσεως τού πανεπιστημίου, δύο χιλιόμετρα ανατολικότερον τού παλαιού ιδρύματος, είναι παρθένον έδαφος, τó όποιον άλλοτε ήτο έρημος και σήμερα περιβάλλεται από πάροχο. Οι ύψηλοι μιναρέδες άποτελούν σύμβολον της παλαιάς έποχής, ένó παραπλευρώς ιδρύονται μία πύσινα, ένα γήπεδον μπάσκετ μπόλ και ένας κινηματογράφος.

Τó «οπισθοδρομικόν» πανεπιστήμιον 'Αλ 'Αζχάρ άπρσχόλησεν άροκτά τούς μουσουλμάνους διανοούμενους και πρό τού Νάσερ. 'Αλλά πάντοτε ύπερίσχυεν ή Ιστορικότης και αι παραδόσεις τού 'Αλ 'Αζχάρ, και έξ ανάγκης οι διανοούμενοι έστρέφοντο εις την ίδρυσιν νέων πανεπιστημίων, όπως τó Λαϊκόν Πανεπιστήμιον πού ιδρύθη πρό 50 έτών.

Ό νέος όμως πρύτανις τού 'Αλ 'Αζχάρ Σείχη Μααμούν, εις μίαν συνέντευξιν την όποιαν έδωσεν όταν ανέλαβε τά νέα του καθήκοντα, ειπε: «Τó 'Αλ 'Αζχάρ εισέρχεται τώρα εις μίαν νέαν περίοδον. Ό μουσουλμάνος μελετητής ό όποιος έπιθυμεί να σπουδάση την Ισλαμικήν διδασκαλίαν και νομολογίαν, ήρέπει να γνωρίξη τó Κοράνιον, τó όποιον άποτελεί την πηγήν της γνώσεως. Σήμερα όμως ό σκοπός τού 'Αλ 'Αζχάρ είναι πολύ εδύτερος». Ό Σείχης έδήλωσεν έπίσης ότι τó αρχαίον πανεπιστήμιον, συνεχίζον την άποστολήν του ετης διαδόσεως της διδασκαλίας τού Κορανίου, θα προωθήση νέον Ιεραποστολικόν πρόγραμμα, με ύποτροφούς οι όποιοι έκτός των θρησκευτικών γνώσεων θα ήρέπει να έχουν και εγκυκλοπαιδικήν μόρφωσιν. Περαίνων τόν λόγον του ό Πρύτανις ειπεν ότι σκοπός του είναι να δημοσιεύγη έντός δεκαετίας ένα σύγχρονον πανεπιστήμιον, τó όποιον θα άποτελέση Ιδανικόν συνδυασμόν θεολογικής σχολής με όλα τά αλεονεκτήματα της λαϊκής εκπαιδεύσεως.

Διά να επιτευχθούν όλα αútá, ό πρόεδρος Νάσερ περιέλαβε τó 'Αλ 'Αζχάρ εις τó πενταετές πρόγραμμα ανάπτυξεως. Πιστεύεται ούτω ότι με την νέαν του μορφήν τó αρχαιότερον πανεπιστήμιον τού Καΐρου θα άσκήση μεγάλην έπιρροήν εις όλόκληρον τόν μουσουλμανικόν κόσμον της 'Αφρικής και της 'Ασίας.

'Εκπαιδευτικά νέα από παντού

◆ 'Εμειώθη ό αριθμός των αναλφαβήτων έν 'Ελλάδι

Συνήλθεν υπό την προεδρίαν του γενικού γραμματέως του ύπουργείου Παιδείας ή κεντρική επιτροπή καταπολεμήσεως του αναλφαβητισμού και προέβη εις απολογισμόν του επιτελεσθέντος έργου κατά την δεκαετίαν 1954-64. Διεπιστώθη ότι τò έργον τούτο ύπηρξε γόνιμον και συνετέλεσεν εις την αίσθητήν μείωσιν του ποσοστού του αναλφαβητισμού.

'Η επιτροπή ενέκρινε ακολουθώως τò πρόγραμμα της λειτουργίας των νυκτερινών σχολείων και κέντρων διδασκαλίας ενηλίκων, τὰ όποια θὰ ανέλθουν κατά την τρέχουσαν σχολικήν περίοδον εις 1.000. 'Επίσης ενέκρινεν αύξησιν του έπιμισθίου των διδασκόντων εις τὰ έν λόγω σχολεία και κέντρα.

◆ 'Ελληνικόν σχολείον εις Δ. Γερμανίαν

ΒΟΥΠΕΡΤΑΑ, Γερμανίας.— 'Η πόλις Βούπερταλ του Ρούρ θὰ δώση τò παράδειγμα εις τὰς άλλας πόλεις της Δυτικής Γερμανίας όπου ύπάρχουν μεγάλοι παροικία 'Ελλήνων έργατών: Εις τò Βούπερταλ πρόκειται συντόμως νὰ λειτουργήθη ελληνικόν δημοτικόν σχολείον. Τούτο θὰ αποτελέηται κατ' αρχάς από μίαν μεγάλη αίθουσαν διδασκαλίας, όπου θὰ λαμβάνη χώραν τò μάθημα των έξ τάξεων του Δημοτικού ώρισμένας ήμέρας της εβδομάδος και εις διαφορетиκὰς ώρας. Εις τò Βούπερταλ ύπάρχουν επί του παρόντος 68 'Ελληνοπαίδια εις ήλικίαν δια τò Δημοτικόν, έν των όποιων τὰ 21 φοιτούν εις γερμανικόν σχολείον. Πιστεύεται ότι τò παράδειγμα της ίδρύσεως του ελληνικού δημοτικού σχολείου εις Βούπερταλ θὰ ακολουθήσουν συντόμως και άλλαι πόλεις της Δυτικής Γερμανίας.

◆ Μορφωτικά σχέσεις 'Αμερικής και Ρωσίας

ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ.— Αί 'Ην. Πολιτεία και ή Σοβ. 'Ενωσις συνεφώνησαν όπως αξήσουν κατά τò τρέχον έτος τὰς μορφωτικάς, έπιστημονικάς και τεχνολογικάς ανταλλαγὰς των. Σχετική έπίσημος ανακοίνωσις εξέδόθη υπό του Στέτη Ντρεπάρτεμεντ.

◆ Νέαι πιστώσεις δια την παιδείαν εις Η. Π. Α.

ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ.— Ποσόν 1.500.000.000 δολ. δια την βελτίωσιν και επέκτασιν της παιδείας, όσον άφορᾷ κυρίως τὰ άπορα παιδιά, προβλέπει τò πρόγραμμα τò όποιον ύπέβαλεν έφετος ό Πρόεδρος Τζόνσον εις τò άμερικανικόν Κογκρέσσον. 'Ο 'Αμερικανός Πρόεδρος εις μήνημα τού τονίζει ότι όλα τὰ παιδιά πρέπει νὰ ύποστηριχθοῦν όπως τούχουν όσον τò δυνατόν μεγαλυτέρας εκπαιδύσεως προς τò ίδιον όφελος και προς όφελος του έθνους. Εις τò μήνημά του, κατά τò 'Ασσοσιέιτεντ Πρές, ό κ. Τζόνσον εξέθεσε τὰς άπόψεις του επί του κόστους της εκπαιδύσεως ως και της μη εκπαιδύσεως της άμερικανικής νεολαίας. «Σήμερα, ειπε, δαπανώμεν 450 δολάρια περίπου ετησίως δια κάθε παιδί εις τὰ δημόσια σχολεία μας, ενῶ ή συντήρησις ενός κακοποιού εις τὰς φυλακάς μὰς κοστίζει 1.800 δολάρια κατ' έτος».

◆ Καταργείται ή κατ' οίκον μελέτη

ΝΕΑ ΤΟΡΚΗ.— Είκοσι άνωτεραι σχολαί της 'Αμερικής συμμετέχουν εις ένα νέον πρόγραμμα, που άποδέλεται εις την κατάργησιν της «κατ' οίκον μελέτης» των

τούτα οικονομικής με 6 σχολὰς και 12 τμήματα, από ένα άνωτερον ινστιτούτον φυσικών και μαθηματικών έπιστημών και από τρεις άνωτερας σχολὰς καλών τεχνών (διακοσμητικής, δραματικής, και ὄδειου). Συνολικά ή άνωτάτη εκπαίδευσις εις την Βουλγαρίαν έξυπηρετείται τώρα από 22 ινστιτούτα με 36 σχολὰς και 118 τμήματα, που διαθέτουν 4.266 καθηγητάς, ύφηγητάς και έπιμελητάς.

σπουδαστών. Τò καινοτόμον αυτό σύστημα εισήχθη από καθηγητάς Πανεπιστημίου, δίδει δέ τὸν καιρόν εις τούδς σπουδαστάς νὰ συμπληρώσουν όλην την εργασίαν της ήμέρας κατά τὰς ώρας της φοιτησεώς των εις την σχολήν.

◆ Μετά 30 έτη θὰ εκπαιδεύονται και οι ενήλικοι εις 'Αμερικήν

ΝΕΑ ΤΟΡΚΗ.— 'Εντός 30ετίας από σήμεραν θὰ επιβληθή πιθανώς ύποχρεωτική εκπαίδευσις δι' ενήλικους, λέγει ό κοσμήτωρ της Σχολής Γενικών Σπουδών εις τò Πανεπιστήμιον της Νέας 'Υόρκης, δρ. Μίλτων Στέον. Εις άρθρον του, δημοσιευθέν εις τò περιοδικόν της Σχολής υπό τὸν τίτλον «'Η εύχαρίστησις του μανθάνειν», ό δρ. Στέον παρατηρεί ότι εως τότε ό κάθε άνθρωπος θὰ έχη περισσοτέρας άνέσεις και διαθέσιμον καιρόν, έξ αιτίας του αὐτοματισμού, ώστε νὰ επιδίεται εις τὸ διάβασμα και την μάθησιν. 'Εξ άλλου, ό,τι μανθάνει κανεις εις την έφηβικήν του ήλικίαν θὰ είναι πλέον ξεπερασμένον όταν θὰ είναι εις ήλικίαν 30 ετών και θὰ πρέπει νὰ μανθάνη άλλα.

«'Ολοι (άκόμη και τὰ παιδιά) είναι σύμφωνοι, ότι ή εκπαίδευσις είναι καλή και δια την κοινωνίαν και δια τὸ άτομον», ειπεν ό δρ. Στέον. «'Ετσι, εις την αύριανήν οικογένειαν, θὰ αφιερώνεται μία ώρα δια την μόρφωσιν της οικογενείας από κοινού».

◆ 'Αποκρούεται ή «έβδομάς των πέντε ήμερών»

ΒΟΝΝΗ.— Είναι γνωστή ή άμερικανική πρότασις περι είσαγωγής εις τὰ σχολεία «της εβδομάδος των 5 ήμερών». 'Η καινοτομία όμως αυτή έχει απορριφθή εις όλα τὰ Γερμανικά σχολεία. Μόνον εις ώρισμένας πόλεις — εις τὸ Κάσελ και εις τὸ 'Αμβούργον — δέν πηγαίνουν τὰ παιδιά τὸ Σάββατον εις τὰ σχολείον. 'Αλλά εις τὰς άλλας Γερμανικάς πόλεις, καθώς και εις τὸ Βέλγιον και εις την Γαλλίαν, οι παιδαγωγοί ύποστηρίζουν ότι είναι άδύνατον νὰ καταργηθή μία ήμέρα διδασκαλίας. Τὸ νὰ μὴ στέλλονται τὸ Σάββατον τὰ παιδιά εις τὸ σχολείον σημαίνει νὰ χάνουν, εις έννέα χρόνια, ένα δλόκληρον χρόνο διδασκαλίας.

'Αλλωστε, ή έβδομάς των πέντε ήμερών εις τὰ εργοστάσια είναι άποτέλεσμα του αὐτοματισμού. 'Αλλά εις τὰ σχολεία δέν ύπάρχει αὐτοματισμός.

Εις όλην την Εὐρώπην αι διακοπαί είναι ὀλιγόημεροι. Μόνον οι Βέλγοι και οι 'Ολλανδοί εκπαιδευτικοί έχουν εξήντα δύο ήμέρας διακοπών — συμπεριλαμβανομένων των περιόδων των Χριστουγέννων και του Πάσχα. Τα Γερμανόπουλα έχουν συνολικώς μόλις σαράντα ή πενήντα ήμέρας διακοπών, αναλόγως με τὸν τόπον της διαμονής των. Είναι όμως πολύ ὀλίγοι, ύποστηρίζουν οι ψυχολόγοι. «'Η καμπύλη των σχολικών ίκανοτήτων φθάνει τὸ χαμηλότερον σημείον κατά τὸ καλοκαίρι, τόσον δια τὸ σώμα, όσον και δια τὸ πνεύμα, και τὸ υψηλότερον κατά τὸν 'Ιανουάριον. 'Επειτα διατηρεῖται ύψηλά την άνοιξιν και αρχίζει νὰ κάμπτεται με τὰς πρώτας θεομάς ήμέρας», τονίζει ό Βίλλυ Χέλμπαχ, που διεξάγει άγώνα δια ν' αύξηθοῦν αι θεριναι διακοπαί, όπως έχει ήδη άποφασίσει εις την Σουηδίαν.

◆ 'Εκπαιδευτικά μεταρρυθμίσεις εις Γαλλίαν

ΠΑΡΙΣΙΟΙ.— Τὸ άπολυτήριον γυμνασίον, τὸ περίφημον «μπακαλωρεά», δέν θεωρεῖται πλέον αυτό καθ' εαυτό άρκετόν δια νὰ εισέλθη ένας νέος εις μίαν πανεπιστημακίη σχολήν. 'Επί του παρόντος γίνονται διάφοροι σκέψεις υπό της γαλλικής κυβερνήσεως, αι δὲ ληφθησόμεναι άποφάσεις δυνατόν νὰ έχουν άξιοσημείωτα άποτελέσματα έφ' όλης της γαλλικής παιδείας Μέχρι στιγμής οίσοδήποτε κα τοχος «μπακαλωρεά» ήμπορούσε νὰ έγγραφη εις οίανδήποτε σχολήν και ό αριθμός των σπουδαστών ὀλονέν ήξεανεν. Τώρα γίνεται σκέψις όπως ένας αριθμός άποφοίτων γυ-

μνασίου — ξεκίνοι οι όποιοι θεωροῦνται ως οι ὀλιγότερον κατάλληλοι δια θεωρητικάς σπουδάς — φοιτήσουν εις νέα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπου και θὰ λάθουν νέαν επαγγελματικίην εκπαίδευσιν. 'Η μορφή αυτών των ιδρυμάτων δέν έχει άρχισιν νὰ μελετᾶται άκόμη.

'Η άπόφασις άποδέλεται εις μίαν έκ θεμελίον μεταρρύθμισιν της στοιχειώδους και μέσης εκπαιδύσεως. 'Απεφασίθη επίσης, όπως καταργηθή τὸ πρώτον μέρος του «μπακαλωρεά», τὸ όποιον κατά την τελευταίαν διετίαν ήτο γνωστόν ως «δοκιμαστικόν». Καί εδώ πολλαι λεπτομέρειαι έλλείπουν άκόμη, αλλά κατ' αρχήν άπεφασίθη όπως παραμείνη μόνον τὸ κανονικόν «μπακαλωρεά», ή δὲ εξέτασις θὰ γίνεται έφ' όλης της ύλης την όποιαν εδιδάχθησαν οι έξεταζόμενοι εις τὸ Γυμνάσιον.

◆ Τὸ «καψόνι» εις Γερμανίαν και Γαλλίαν

'Υπάρχει μία σχολική «παράδοσις» εις την Γερμανίαν, όπως και εις την Γαλλίαν, όπου οι νεώτεροι μαθηταί ύφίστανται συχνά ὀδυνηράς ταπεινώσεις ή δίδουν δείγματα παραλόγου θάρρους. Τὸ «καψόνι» δια τούδς Γερμανούς φοιτητάς συνίσταται, ως γνωστόν, εις τὸν άλληλοτραυματισμόν του προσώπου δια νὰ δείξουν την άδιαφορίαν των εις τὸν πόνον. Εις την Γαλλίαν τὰ «καψόνια» προεκάλεσαν και έφετος ὀδυνηρά έπεισόδια. 'Ενας μαθητής του λυκείου Στανισλά εις τὸ Παρισι ήγαγκάσθη νὰ πηδήση από τὸ παρᾶθρον εις την αύλήν του σχολείου με άποτέλεσμα νὰ σπάση τὸ ένα πόδι του. Κάθε καλοκαίρι, άμέσως μετά τὰς εξετάσεις, οι μαθηταί κατακλύζονται τούδς δρόμους δια τὸ «μονόμ», όπου πετοῦν άλλεῦρι εις τὰ πρόσωπα των διαβατών, άναποδογυρίζουν τὸ σταθμευμένα αὐτοκίνητα ή πετοῦν κλούβια αύγά εναντίον των άστυνομικῶν. 'Ετσι εύρίσκει διεξόδον ή έξουθενωτική ύπερέντασις και εκδηλώνεται ή διαμαρτυρία εναντίον των ενηλίκων, που κάνουν τούδς εφέθους νὰ πληρώνουν την εισοδόν τους εις την ζώην με σκληράς εξετάσεις που θὰ τούδς είναι άδύνατον νὰ ξεχωρίσουν ποτέ, και που επί πολλά έτη θὰ γεμίζουν με εφιάλτας τὰ όνειρά των.

◆ Σχολική τηλεόρασις εις Μεγ. Βρετανίαν και Δυτ. Γερμανίαν

Εις την Μεγ. Βρετανίαν, εἰς συνεχισθή τὸ πρόσφατον πείραμα του 'Ανεξαρτήτου 'Οργανισμού Τηλεοράσεως, θὰ δύναται κανεις νὰ παρακολουθή πανεπιστημακά μαθήματα, καθισμένος εις την πολυθρόνα του σπιτιού του, προτού άκόμη πάρη τὸ πρωινό του πρόγευμα. Τα μαθήματα του «πρωινού Πανεπιστημίου» περιλαμβάνουν σύγχρονόν ιστορίαν, διοχημέιαν, μηχανικήν κ.θ. «'Ολα τὰ κοινωνικά έπίπεδα των θεατών θὰ δύναται νὰ τὰ παρακολουθοῦν. 'Η ιδέα του «πρωινού Πανεπιστημίου» ήτο έμπνευσις της 'Επιτροπής Τηλεοράσεως του Καίμπριτζ, μὴς θμάδος καθηγητών του Πανεπιστημίου με επί κεφαλής τὸν κ. Πήτερ Λάσλετ. 'Η όμως αυτή άσχολείται με τὸν τρόπον χρησιμοποίησεως της τηλεοράσεως ως εκπαιδευτικὸς μέσον.

'Η εκπομπή καθωρίσθη δια τὰς 7 και τέταρτο τὸ πρωί, διότι οι άρροαταί τότε είναι ξεκούραστοι. 'Τελογιόσθη ότι 200.000 πρόσωπα παρακολούθησαν εις τὸ πρώτον πείραμα τὰς εκπομπὰς των μαθημάτων και 1.300 θεαταί τηλεοράσεως έστειλαν άπαντήσεις εις τὰ ύποβληθέντα έστ.

'Ο 'Ανεξάρτητος 'Οργανισμός Τηλεοράσεως σχεδιάζει νὰ διεξαγάγη και άλλα πειράματα. Θα δοκιμασθοῦν και νυκτεριναι εκπομπαι δια τούδς λατρούς που θὰ τούδς κρατοῦν ενήμѳρους εις τὰς τελευταίας εξέλιξεις της λατρικής. 'Επίσης θὰ γίνονν και εκπομπαι περι αρχιτεκτονικής, κηπουρικής, μαθηματικών, ξένων γλωσσῶν ως και άγγλικής λογοτεχνίας. 'Εξ όλων αυτών των πειραμάτων θὰ προκύψη τὸ τελικόν πρόγραμμα διδασκαλίας μέσω τηλεοράσεως.

'Ο Σταθμός Τηλεοράσεως του Μονάχου ήρχισε την εκπομπην προγράμματος μορφωτικῶν χαρακτήρος. Τὸ πρώτον τούτο πρόγραμμα εις την Δυτικὴν Γερμανίαν περιλαμβάνει σχολικήν τηλεοράσιν, πρόγραμμα μελετών και πρόγραμμα βαυαρικῶν χρονικῶν.

Αι δαπάναι δια την μορφωτικὴν τηλεοράσιν άνέρχονται εις 3 εκατομμύρια δολλ. ετησίως.

Οι συνεργάται του νέου τούτου ελαϊκού πανεπιστημίου της ὀθόνης και της τηλεοράσεως προέροχονται έκ του εκπαιδευτικῶν κλάδου. Συγχρόνως προς τὰς εκπομπὰς μαθημάτων λαμβάνουν, όσοι επιθυμοῦν, και γραπτήν βοήθειαν διδασκαλίας. Δια νὰ δύναται νὰ ελεγχθῆ ή έπιτυχία των μαθημάτων, ό Σταθμός Τηλεοράσεως διένειμεν εις τὰ σχολεία της χώρας 300 συσκευὰς.

◆ 'Η μόρφωσις αναπήρων παιδιών

ΛΟΝΔΙΝΟΝ.— 'Η σύγχρονος κοινωνία, δια νὰ προστατεύη τὰ διανοητικῶς και σωματικῶς άνάπηρα παιδιά από τὸν πρόωρον θάνατον, επιλαμβάνεται του προβλήματος νὰ τὰ μορφώρη οὕτως ώστε νὰ ζήσουν κατά τρόπον όσον τὸ δυνατόν περισσότερον φυσιολογικόν. Εις την Βρετανίαν συνεστήθη τελευταίως εις τὸ Πανεπιστήμιον του Λονδίνου Εδρα 'Αναπτύξεως του Παιδός, δια νὰ διεξαγάγη έρευνὰς και νὰ εκπαιδύση διδασκάλους δι' αυτήν την εργασίαν. Καθηγητής εις την Εδραν αυτήν διορίσθη ό Νεοζηλανδός Δρ. Τζάκ Τίξσον, ό όποιος εξέθεσε τελευταίως εις συνέντευξιν του προς τὸ Μπί-Μπί-Σι τούδς σκοπούς της Σχολής του. Οὗτος ειπεν ότι θα ιδρυθοῦν δύο νέα τμήματα, έκ των όποιων τὸ ένα θὰ άσχολήται ειδικῶς με τὰ προβλήματα των σπαστικῶν παιδιών, τὰ όποια παρουσιάζουν δυσχερείας κινήσεως, έπηρεαζούσας την λειτουργίαν των χειρῶν, των ποδῶν ή άλλων μῶν, και τὸ άλλο με την ανάπτυξιν των φυσιολογικῶν παιδιών. Τὸ πρόβλημα των αναπήρων παιδιών, λέγει, δέν είναι άπλοῦν, αλλά άφορᾷ τὰ παιδιά που πάσχουν από διαφόρους άναπηρίας. 'Ωρισμένα, π.χ., σπαστικά παιδιά είναι επίσης κωφά, έχουν επιληψίαν ή δυσχέρειαν εις την όμιλίαν. Πιστεύει ότι είναι μέγα λάθος νὰ άπομονώμεν εκστρην από τὰς άναπηρίας αυτὰς και νὰ άσχολούμεθα με αυτὰς ως νὰ ήσαν κάτι χωριστὸ από οίονδήποτε άλλο πρόβλημα — εκπαιδευτικόν, ψυχολογικόν ή σωματικόν.

'Η δημιουργία της νέας σχολής του Πανεπιστημίου θὰ δώση την ευκαιρίαν της επανεξετάσεως και της διεξαγωγής έρευνῶν, όσον άφορᾷ πολλὰς άναπηρίας, αι όποια άλλοτε ξεητάζαντο μεμονωμένως. 'Εξέφρασε την έλπίδα, ότι συνεργαζόμενος στενῶς με άλλους Ισυναδέλφους του, θα δυναρήθῆ νὰ διεξαγάγη θεμελιώδεις ψυχολογικάς έρευνὰς και νὰ τὰς συνδέση με τὰ εκπαιδευτικά προγράμματα. Θα άσχοληθῆ, δηλαδή, με την έξέυρεσιν πρακτικῶν θεραπευτικῶν μέτρων που θα βοηθήσουν τὰ παιδιά να υπερκεράσουν τὰς ίδιατέρας άναπηρίας των. 'Εχουν ιδρυθῆ, ειπε, πολλὰ ειδικὰ ιδρύματα δια παιδιά κωφά, σπαστικά ή με άλλας άναπηρίας, είναι όμως καιρός νὰ εξέτάσωμεν την θέσιν των ειδικῶν αυτών ύπηρεσιῶν εις μίαν πλήρη κοινότητα. Σήμερα, πολλὲ περισσότερα από άλλους Ισνάπηρα παιδιά μορφώνονται εις συνήθη σχολεία από ό,τι πριν από ὀλίγα έτη. Δια τὸν λόγον αυτόν ό αριθμός των θέσεων από τὰ ειδικὰ σχολεία άναπήρων παιδιῶν του Μείζονος Λονδίνου είναι ό μισός του προβλεπομένου, υπό σχεδίου συνταχθέντος άμέσως μετά τὸν πόλεμον. 'Υπάρχει μεγάλη ανάγκη νὰ εξέτάσωμεν σήμεραν κατά πόσον τὰ άνάπηρα παιδιά ήμποροῦν νὰ μορφώνονται με τὸν κανονικόν τρόπον εις την ιδικήν των κοινότητα.

◆ Ειδικοί ξενῶνες δια σπουδαστριάς

ΛΟΝΔΙΝΟΝ.— Την τελετήν των εγκαινίων μὴς λέσχης - οίκοτροφείου δια κορίτσια, ή όποια έγινε που ὀλιγο χρόνον εις τὸ Λονδίνον, έτίμησαν αι σύζυγοι των πρωθυπουργῶν τριῶν χωρῶν: του Καναδά, της Αδστραλίας και της Μεγ. Βρετανίας.

Τὰ κτίρια, σύγχρονα, χαρούμενα και εύάερα, περιλαμβάνουν δύο τύπους στεγάσεως: κρεββατοκάμαρες-σαλόνια και μικρὰ διαμερίσματα. Τα μονόκλινα δωμάτια είναι δια κορίτσια 18—25 ετών, που ένθαροῦνται νὰ θεωροῦν την λέσχην ως σπίτι των και ὀχι ως ένα πρόχειρον κατάλυμα. Κάθε ὄρος έχει ὀκτώ τέτοια δωμάτια, συγκεντρωμένα περι ένα κοινόχρηστον δωμάτιον, μίαν κουζίναν και λουτρόν. Κάθε κορίτσι, όταν φθάση, λαμβάνει ένα μικρὸ βιβλίον με τὸν τίτλον «Μαγειρικὴ δι' ένα άτομον». Καί αυτό γίνεται δια νὰ άναπτυχθῆ τὸ ενδιαφέρον δια τὰ σπιτικά και ὀχι δια τὰ έτοιμα φαγητά.

Ἐκπαιδευτικαὶ Ἐκδόσεις

Πρόγραμμα νυκτερινῶν μαθημάτων εἰς Λονδῖνον

ΕΙΣ ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟΝ κυκλοφορεῖ κάθε καλοκαίρι ἕνα χαρτόδετο βιβλίον, πὸν γίνεται ἀνάγραστος: ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος πωλοῦνται πλέον τῶν 50 χιλιάδων ἀντιτύπων.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ ὀνομάζεται «Προβλεῦς» καὶ εἶναι ὁ ἐτήσιος ὁδηγὸς τοῦ προγράμματος νυκτερινῶν μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου. Κάθε Λονδρέζος μετὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ ἡμεροῦ εἰς τὴν σπουδῆν διάφορα ἐνδιαφέροντα θέματα, ὅπως ἀρχαιολογίαν, λογιστικά, ἀεροναυτικήν, μηχανικήν, ἀρχιτεκτονικήν, τραπεζικὰ, χειρισμὸν ὑπολογιστικῶν μηχανῶν, ἰατρικήν, πυρηνικήν ἰφροσικήν, βιοχημείαν, μαθηματικά, φαρμακευτικήν, ξένας γλώσσας, ὑποδηματοποιίαν, φιλοσοφίαν, τυπογραφίαν, ἀργυροποιίαν, συντήρησιν αὐτοκινήτων, βιβλιοδετικήν, ἀφῆντιολογίαν, ὀδοντιατρικήν, ἠλεκτρονικήν, σχέδιον, ζωγραφικήν, βιολογίαν, διοικήσιν ἐπιχειρήσεων, ραπτικήν, κομμωτικήν, αἰσθητικήν, παιδοκομικήν, μαγειρικὴν καὶ ζωολογίαν. Κάθε Στεπτέμβριον, πὸν ἀρχίζουσι αἱ ἐγγραφαί, μακροαὶ σειραὶ σπουδαστῶν σχηματίζονται ἔξω ἀπὸ τὰ νυκτερινὰ σχολεῖα καὶ ἰνστιτούτα τῆς βρετανικῆς προτενοῦσης. Τὸ ἴδιον γίνεται, εἰς μικροτέραν κλίμακα, εἰς ὁλόκληρον τὴν Βρετανίαν, διότι πάρα πολλὰ ἄτομα, τὰ ὅποια διὰ τὸν ἕνα ἢ ἄλλον λόγον δὲν ἠμποροῦν νὰ μεταβῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, θέλουσι νὰ συνεχίσουσι τὴν ἐκπαιδεύσιν των ἀφοῦ ἀποφοιτήσιν ἀπὸ τὸ σχολεῖον. Αἱ χιλιάδες αὐτὰ τῶν ἀτόμων παρακολουθοῦν νυκτερινὰ μαθήματα εἴτε διότι θέλουσι νὰ ἀυξήσουσι τὰς γνώσεις των διὰ τὴν ἐργασίαν τὴν ὁποίαν ἐξέλεξαν, εἴτε διότι θέλουσι νὰ ἀποκτήσουσι περισσότερα ἐφόδια διὰ τὰ ἐπιδιώξουσι καλυτέραν ἐργασίαν, εἴτε διότι θέλουσι νὰ γεμίσουσι τὰς ἐλευθέρους ὥρας των, εἴτε ἀπλῶς ἀπὸ χόμπυ.

«Πῶς δὴ ἐπιτύχετε εἰς τὰς ἐξετάσεις»

ΕΝΑΣ διάσημος Ἀγγλος ψυχίατρος καὶ ψυχολόγος, ὁ δρ. Κλίφφροντ Ἄλλεν, ἐξέδωκε προσφάτως ἕνα εὖχρηστον καὶ εὐχάριστον βιβλίον μετὰ τὸν τίτλον «Πῶς δὴ ἐπιτύχετε εἰς τὰς σχολικὰς ἐξετάσεις». Τὸ ἀξιωματικόν εἶναι ὅτι τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν ἀπευθύνεται κυρίως πρὸς τοὺς μαθητὰς πὸν θὰ μετᾶσχουσι τῶν ἐξετάσεων, ἀλλὰ πρὸς τοὺς... γονεῖς των καὶ ἐπιδιώκει νὰ τοὺς καθοδηγήσῃ καὶ νὰ τοὺς καταστήσῃ ἱκανοὺς νὰ βοηθήσουσι τὰ παιδιὰ των εἰς τὰς ἐξετάσεις.

Κανεὶς δὲν δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἀρκεῖ νὰ διαβάσῃ ὁ γονεὺς τὸ βιβλίον αὐτὸ, διὰ νὰ προαχθῶν τὰ παιδιὰ του εἰς τὸ σχολεῖον, ἠμπορεῖ ὅμως νὰ λεχθῇ ὅτι θὰ βοηθήσῃ σημαντικῶς τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν των.

Τὸ βιβλίον τοῦ δρος Ἄλλεν περιέχει πολλὰ περισσότερα ἀπὸ ὅ,τι ἀναγγέλλει ὁ τίτλος του. Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀσχολεῖται κυρίως καὶ ἐν ἐκτάσει μετὰ τὸ γενικὸν πρόβλημα τῆς ἐκμαθήσεως, τῆς ψυχολογίας τῆς καὶ τῶν κινήτρων τῆς. Αὐτὸ εἶναι ὀρθόν, διότι ἡ ἐξέτασις ἐνὸς μαθητοῦ δὲν ἀποτελεῖ κατὰ βάθος παρὰ τὴν διαπίστωσιν τῶν ὅσων ὁ ἐξεταζόμενος ἔμαθε κατὰ τὸ διάστημα ὅχι μόνον τῶν τελευταίων μηνῶν, ἀλλὰ καὶ ὁλοκλήρου τῆς περιόδου ἀπ' ἧς ἐπῆγεν εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἤρχισε νὰ μανθάνῃ γράμματα. Καὶ εἶναι πολὺ χρησιμοὶ αἱ σχετικαὶ παρατηρήσεις τοῦ συγγραφέως. Πολλὰκις οἱ γονεῖς λησμονοῦν ὅτι τὸ μικρὸ παιδί «ἐπιθυμεῖ» νὰ μάθῃ, ὅτι ἡ συνετὴ καλλιέργεια αὐτῆς τῆς παρορμήσεως ἀποτελεῖ τὸ κύριον μυστικὸν τῆς ὅλης πνευματικῆς διαμορφώσεως τοῦ παιδιοῦ, πὸν αὐριον θὰ εἶναι ὑποψήφιος εἰς τὰς ἐξετάσεις. Συνεπῶς, ἡ προπαρασκευὴ διὰ τὰς ἐξετάσεις δέον νὰ γίνεται «ἐπὶ εὐρείας ἀκτίνας», καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς μαθήσεως.

Κατὰ τὸν δρα Ἄλλεν, εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὰς ἐξετάσεις ἕνα εἰρηνικὸν καὶ σταθερὸν ὀ-

γορευτικὸν περιβάλλον. Ἀπὸ τοὺς γονεῖς οἱ ὅποιοι μαλλῶνουν ἢ εἶναι νευρωτικοί, προκαλοῦνται πολλὰς ἀνωμαλίας καὶ ἀδυναμία προσαρμογῆς τῶν παιδιῶν. Ἐνῶ μία εὐχάριστος οἰκογενειακὴ ἀτμόσφαιρα εἶναι ἐξ ἴσου σημαντικὴ, ὅσον καὶ ἡ βοήθεια ἢ ὁποία παρέχεται ἀπὸ τοὺς γονεῖς εἰς τοὺς μαθητὰς κατὰ τὴν μελέτην των.

Ἐρχόμεθα, τέλος, εἰς τὴν φάσιν τῆς κυρίως ἐξετάσεως, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ δρ. Ἄλλεν, ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῆς — γραπτῆ ἢ προφορικῆς — παρέχει πληθῆος ὁδηγιῶν, τὰς ὁποίας πολλοὶ γονεῖς καὶ μαθηταὶ δυνατόν νὰ τὰς γνωρίζουσι, χωρὶς ὅμως νὰ τοὺς δίδουσι τὴν πρέπουσαν σημασίαν. Πολλοὶ ἐξεταζόμενοι, π.χ., παραλείπουσι νὰ διαβάσουσι π ρ ο σ ε κ τ ι κ ἂ τὰς ἐρωτήσεις πὸν τοὺς δίδονται. Καὶ πολλοὶ εἶναι ἀκόμη οἱ μαθηταὶ πὸν λ η σ μ ο ν ὦ ν ὅτι τὸ νὰ μὴ ἀπαντήσουσι εἰς ἕνα ἢ δύο ἐρωτήματα, δὲν σημαίνει ὅτι θὰ «ἀποτύχουσι», καὶ ἐγκαταλείπουσι χωρὶς λόγο τὸν «ἀγῶνα».

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις, ὁ δρ. Ἄλλεν ἐπιμένει εἰς τὴν ἀνάγκην ὅπως οἱ γονεῖς ἀπομακρύνουσι ἐκ τῆς ἰδέας τοῦ παιδιοῦ των τὴν εἰκόνα τοῦ ἐξεταστοῦ ὡσανύ κέρθερον ἢ ὡσανύ θηρίον. Καὶ δὲν θὰ ἦτο ἄσχημον ἐὰν οἱ γονεῖς τοὺς διηγῶνται μερικὰ «δικὰ τους» περιστατικά, ὅχι βεβαίως δραματικά, ἔχοντες πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὴν ἐξῆς ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ μ ε τ α δ ὡ σ ο υ ν εἰς τὰ παιδιὰ των: «Ὅτι ὁ ἐξεταστὴς δὲν ἔχει ἐπιθυμίαν νὰ «κώψῃ» τὸν μαθητὴν, ἀλλὰ ἀντιθέτως εὐχαριστεῖται ὅταν ἠμπορεῖ νὰ τὸν προαγάγῃ.

Ἡ μηχανὴ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς παιδείας

Ἐπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐκκυκλοφόρησε μία ἀξιόλογος μελέτη τοῦ κ. Ἰωάννου Δόρμη, μετὰ τὴν «διδασκονσαν μηχανήν» καὶ τὴν «προγραμματισμένην διδασκαλίαν».

Ὁ κ. Ι. Δόρμη, διδάκτωρ τῆς φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ρένν, μετεξεπαιδεύθη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Harvard, ὅπου τοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ μελετήσῃ τὸ νέον ἐκπαιδευτικὸν σύστημα τὸ ὅποιον παρουσιάζει σήμερον μετὰ σαφήνειαν καὶ ἀντικειμενικότητα εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινόν.

Αἱ «διδασκονσαι μηχαναὶ» προεκάλεσαν εἰς τὴν διεθνή κοινήν γνώμην σωρείαν σχολίων καὶ συζητήσεων, βεβαίως μετὰ ὑπερβολὰς ἐκατέρωθεν. Ὁ κ. Δόρμη συνώψισε τὸ σύστημα τοῦτο εἰς γενικὰς γραμμάς, διαγράφων καὶ ἐξαιροῦν τὰς κυρίας πλευρὰς τοῦ θέματος, ἐκθέτουσι τὰς πρακτικὰς ἐφαρμογὰς του, τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰ μειονεκτήματα αὐτοῦ, μετὰ μεμλιῶσιν ἐπὶ ἐπιστημονικῶν κριτηρίων, καὶ συμβάλλει οὕτως εἰς τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ νέου τούτου συστήματος εἰς τὴν χώραν μας.

Ἡ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΕΒΡΑΒΕΥΣΕ

ΤΟΥΣ ΑΔΕΛΦΟΥΣ ΒΟΒΟΛΙΝΗ

Εἰς πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἀνευμνήθη ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου τούτου πνευματικοῦ Ἰδρύματος τῆς χώρας βραβεῖον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Σπυρίδωνα καὶ Κωνσταντῖνον Βολοβῖνη διὰ τὴν παρ' αὐτῶν συγγραφὴν καὶ ἐκδοσιν τοῦ ἔργου «Μέγα Ἑλληνικὸν Βιογραφικὸν Λεξικόν». Εἰς τὴν ἀναγνωσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Ἀκαδημίας κ. Α. Ὁρλάνδου ἐκθεσιν ἀναφέρεται ὅτι τὸ «Μέγα Ἑλληνικὸν Βιογραφικὸν Λεξικόν» ἀποτελεῖ ἐξαιρετικὸν συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐπιφανῶν προσωπικοτήτων τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ, καὶ πλουσίαν πηγὴν, ἐξ ἧς δύναται νὰ ἀντλήσῃ πᾶς ἐνδιαφερόμενος.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Μέλος
τῆς « Ἐθνικῆς Ἀμερικανικῆς Ἐνώσεως
διὰ τὴν Ἐκπαίδευσιν Ξένων Σπουδαστῶν »

★

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ :

ΚΑΘ. JOHN D. LOGAN JR., M. A.

Διδάξας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Michigan, Η.Π.Α., τ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
εἰς τὴν ἔδραν Ἀμερικανικῆς Φιλολογίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ :

ΚΑΘ. ΘΕΟΔ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ Δρ Φ., Β. Α.

τ. Διευθυντῆς Μαρσαλείου Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας
τ. Καθηγητῆς τοῦ Robert College

★

ΕΔΡΑ : ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 72 (ἔναντι Ι. Ν. ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ) — ΑΘΗΝΑΙ

Κεντρικαὶ Σχολαί :

IAS — ΣΧΟΛΗ Α' : ΦΕΙΔΙΟΥ 5γ. Τηλ. 620.180

IAS — ΣΧΟΛΗ Β' : ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 72. Τηλ. 626.347

IAS — ΣΧΟΛΗ Γ' : ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ καὶ ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 18. Τηλ. 621.276

IAS — ΣΧΟΛΗ Δ' : ΠΑΑΤΕΙΑ ΚΑΝΙΓΓΟΣ (ΤΖΩΡΤΖ 4). Τηλ. 614.492

★

150 ΤΜΗΜΑΤΑ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Περιλαμβάνουν : Τάξεις Ἀρχαρίων — Προχωρημένων — **Lower — Proficiency.**

Τμήματα διὰ τὰ Ἴνστιτούτα τῶν Πανεπιστημίων **Michigan** Η.Π.Α. καὶ **Cambridge** Ἀγγλίας.

Τμήματα Προϊνὰ — Ἀπογευματινὰ — Βραδυνὰ — Τρισεβδομαδιαῖα — Ἐντατικά.

Μονοτάξια Τμήματα (9 μηνῶν) — Διτάξια Τμήματα (18 μηνῶν).

Διὰ σπουδαστὰς ΠΑΣΗΣ ἡλικίας — Ἴδιαίτερα ΠΑΙΔΙΚΑ Τμήματα — Τμήματα Μαθητῶν Γυμνασίου.

30 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ εἰς συνοικίας Ἀθηνῶν - Πειραιῶς καὶ Ἐπαρχίας